Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
ДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

оной ... гарана | № 259 (16482) | 1983 оной ноябриин 10, четверг | Сэн 3 мүнгэн.

...А АЛХАМААР ...ДАБШАЯ!

...түрэл ороноймнай ажалша зон Агууехэ ...циалис революциин 66-дахи жэлэй алдарта ...дэбжэлтын оршон байдалда баяр баясха... жабхалантайгаар һайндэрлэбэ. Совет ара... хамта бүхы социалис оронуудай хүн зон, ...түрүү үзэл бодолтой хүн түрэлтэн бултадаа ...үйлэ хэрэгые үргэнөөр тэмдэглэһэн байна.

...ОКТЯБРИИН СУРТАЛ БОДОЛ, ХЭШЭЭЛ БОЛОН ...ДЫНЬ БҮХЭДЭЛХЭЙН ТҮҮХЭТЭ ШУХАЛА УД... БАЙҺААР,— гээд ноябриин 5-да Кремлиин ...ордондо болоһон баярай суглаан дээрэ хэ... соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.—ТЭДЭ ХА...ЦИИН УХААН БОДОЛОЙ ТҮГЭС ЭРДЭНИ, ...ТҮЛӨӨ, ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТҮЛӨӨ, ...ҮҮДЭЙ АША ТУҺА БА ЗОЛ ЖАРГАЛАЙ ...ЛЮЦИОННО АЖАЛ ЯБУУЛГЫН ХҮСЭТЭ ТҮЛ...»

Октябриин революци манай ажаһуужа байһан ...үндэһэн ехэ, гүнзэгы хубилалтануудые аса... асархань лабтай. Эдэ үнгэрһэн жэлнүүд ...бусалма, хүлгөөтэй габьяатай үйлэ хэрэгүүдээр ...ажалаар билтарһан үе саг байгаа. Энэнь ...багахан үндэһэ яһатадай нэгэн буряад арадай ...эли тодоор харагдана. Коммунис ...национальна политикын бодото ажабай...ришэгүйгөөр бэелүүлэгдэһэнэй, Совет гүрэнэй, ...болон аха дүү бусад арадуудай саг үргэлжын ...туһэнэй ашаар манай республика олон зуун ...түүхэтэ богонихон болзор соо усадхажа, ...алгасан гараад, социализмда ороһон нам...

...түрэнэй байгуулалтын эхиие багша Ле...да Буряадай ажалшад омогорхохо ёһоороо ...омогорхохошье эрхэтэй. В. И. Ленинэй эдэбхи ...1920 ондо ВКП(б)-гэй ЦК-гай Политбюро ...дуудай ажаһуудаг нютагуудта партиин бэе...нүүд тухай тогтоол баталан абаа һэн.

...социальна байгуулалтада, Россин бусад хэдэ ...нангүүдтал адли, патриархально-феодальна ...зонхилжо байгаа. Промышленность арай ...болбосоруулха нэгэ хэдыхэн жэжэ предприя...ридэдэг бэлэй. Хүдөө ажахы ахир тулюур, ...ба мал ажалай ашаг шэмэ тоншье хангал... болбосорол бүришье гээгдэнги, ехэнхи зон ...гүй байгаа.

...жэлнүүдтэ, Буряад орон хүгжэлтэдөө түү... байна. Социалис ниитын байгуулалтада ...байдалые али бүхы талаарнь хурдан түргэ..., экономико болон соёлой һалбаринуудые ...зоной һуудал байдалые хэлбэришэгүйгөөр ...байха юм. Мүнөө манай республика хүгжэлтэ...ленностьтай, хүдөө ажахын оньһожоруулагда...рнтэй, түрүү социалис соёлтой. 1923 оной... Буряадай промышленна үйлэдбэри мян...наар ургаһан байна. 1913 ондо бүхы Росси ...байһанһаа 2 шахуу дахин ехэ электрын элшэ хү...гдэнэ. Илангаяа һүүлэй арбан жэл соо про... үйлэдбэриин гол фонднууд хоёр дахин ур... үйлэдбэрилгэ 214 миллион түхэригөөр нэмээ. ...хүдөө ажахын базые бэхижүүлхэ та... хэгдээ. Тиигэжэ гансахан һүүлэй хоёр табан ...хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ аяар 1475 мил...ломологдоһон байха юм. Экономико болон со... хүгжөөлгэдэ түүхэтэ амжалтануудые түйлаһа... Буряадаймнай АССР Ленинэй, Октябриин ре... Арадуудай Хани барисаанай орденуудаар шаг... ажалша бэрхэ, үнэн сэхэ хүн бүхэнэй хубита...мнай Агуу Октябрьһаа эхитэй гэжэ хүн бү..., омогорхоно.

...һайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мү... шэнэ амжалтануудые асарба. Республикы...ленность арба һарынгаа түсэб үлүүлэн дүүр... арьбадхаа. Тиигэжэ түсэбһөө гадуур аяар ...ригэй продукци гаргаһан байна.

...Буряад ороноймнай түйлаһан амжалта, илал...тэй хамта, хэхэ бэелүүлхэ хэрэгнай хэмгүй. ...шагта ажал хэрэгүүд угтажа байна. КПСС ...бриин (1982 оной), июниин (1983 оной) Плену...рилтын ёһоор ажал хүдэлмэреэ шэнжэлэн ха...түү дунданууд, гүйсэд шиидхэгдээгүй асуу... үсөөн бэшэ. Арадай ажахын гол һалбари... промышленностьдашье, хүдөө ажахыдашье ...он предприяти болон ажахынууд олон бай... «Бурятмясопром», «Забайкаллес» нэгэдэл...ммаш» завод, Сэлэнгын целлюлозно-карто... болон бусад хэдэн томо коллективүүд ехэ ...ябана. Энээнэй гол шалтагаануудай нэгэ... ажалай эмхидхэл болон журамай үшөө хан...калга ба эрилтын һула байһан ушар болоно. ...табан жэлэй гол—гурбадахи жэлэй дүү... һараһаа үлүүхэн саг үлэбэ. Тиимэһээ ажа...лы тушаалтад, партийна организаци бүхэн ...нарин нягтаар шэнжэлжэ үзэхэ, ямар хэм... бэелүүлбэл, онол арга хэрэглэбэл, һайн үрэ ...гэжэ дары түргөөр шиидхэхэ ёһотой.

...байһан үе сагта социалис мүрысөөнэй уд...ай ехэ. Мүрысөөн хадаа ажахын хүгжэлтэдэ ...ажабайдалда, хүмүүжэл болбосоролой ...ехэ аша нүлөө үзүүлжэ байдаг гээшэ. Имаг... мүрысөөндэ оролсоһоной ашаар хүн бүхэн ...түлөө оролдохо заншалтайгаар хүмүүжэнэ, ...ажалай дүршэлдэ һурана бшуу. Эгээл тиимэһээ ...сагшадань нарижуулан һайжаруулха тодор...дые хараалаад, заабол бэелүүлхэ эрилтэ табиг...түрүүн хүн бүхэнэй хамаг хүсэ шадалаа, бэлиг ...таарамжатай зохид эрхэ байдал байгуул...

...НЭЙ ГУРИМУУД, ТЭРЭНЭЙ ҮРЭ ДҮНГҮҮД ...БАЙХА, ЭСЭСЭЙ ҮНДЭР ҮРЭ ДҮНГҮҮДЫЕ ...ЛЭДБЭРИИН АШАГЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ, ХҮ...ЛАЙ ЭДЭБХИИЕ БАДАРУУЛГАДА НҮЛӨӨЛ... — гээд КПСС-эй ЦК-гай «Социалис мүрысөө ...дүнгүүдыень согсололгын болон тэрэнэй илаг...лгын гуримуудые нарижуулан һайжаруулха ... соо хэлэгдэнэ.

...бриин 66 жэлэй ойн хүндэлэлдэ шэнэ хүсэ...һан социалис мүрысөөн үргэлжэлһэн зандаа. ...олониитын дунда мүндэлжэ байһан эдэбхи ...толгойлжо, шэнэ жэлые угтуулан шэнэ хү...жэ эхилһэн мүрысөөнэй тугые дээрэ үргэ...дтахи партийна, совет, профсоюзна болон ...организацинуудай дайшалхы зорилгонуудай нэ...

Ю. КОР...

...ЖУРНАЛ

...эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнь түлөө, түрэһөөр 75 наһа гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, союзна удха шанартай түсхэлтэ пенсионер Будажап Лобсанович Лобсановые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.

Республикымнай ажалай үдэр

ТҮСЭБ ҮЛҮҮЛЭГДЭЭ

Гүрэндэ һү, мяха тушаалгаар гурбан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые Хүрбын, Үдын, «Георгиевскэ» совхозууд болзорһоо урид дүүргэбэ. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлэй туршада ниитын адууһа малай үбэлжэлгэ һайнаар үнгэргэһэнэйнгөө түлөө КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотада хүртэһэн Хүрбын совхоз мяха тушаалгаар гурбан жэлэй түсэбые 107,3 процент дүүргэбэ. Энэ жэлдэ тушаагдаһан эбэртэ бодо малай толгой бүриин шэгнүүрые 378 килограммда хүргэһэн байна.

Һү тушаалгаар бусад ажахынуудай дундаһаа Үдын совхоз онсо шалгаржа, ноябрь һарын нэгэнэй мэдээгээр һү тушаалгаар гурбан жэлэй түсэбые 114,3 процент дүүргээ. Энэ жэлэй эхинһээ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1803 килограмм һүн һаагдаа. Энэ хэрэгтэ Баруун-Хасууртайн фермын коллективэй оруулһан үүргэ ехэ. Сэлэнгынхидэй үүсхэл дэмжэжэ, тус фермынхид үбэлэй үедэ үнеэн бүриһөө 1300 килограммһаа бага бэшэ һү һаахын түлөө тэмсэжэ байна.

Г. БАДМАЕВ.

УЛААН ТУГ БАРЮУЛАГДАА

Үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилэн гаргаха талаар байгша оной гурбадахи кварталда предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгөөр Улаан-Үдын прибор бүтээлгын нэгэдэлэй коллективтэ КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облсовпрофой болон ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба.

Тус нэгэдэлдэ бүтээгдэдэг продукциин худалдан абагшадай дунда үнинэй мэдээжэ болоһониинь элитэ. Жэшээлхэдэ, «Агидель» гэжэ электробритва, массаж хэдэг «Бодрость» щетко, «Футбол» гэжэ сигаретница гэхэ мэтэшэлэн тэдэнэй дуратай зүйлнүүд олон ааб даа.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй эсэс болотор шэнэ эд хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргаха холын хараата түсэб һая баталагдаба. Тэрэнэй ёһоор предприятида үшөө найман янзын шэнэ зүйл нэмээгдэн бүтээгдэжэ эхилхэ. «Локон» гэжэ электрофен, автомобильда дуратайшуул болон аяншалагшадта шухала тусгаар электробритвэ, хүүгэдэй хэрэглэхэ электромеханическа нааданхайнууд, магнитофоной түхэлтэй электродвигатель болон бусад зүйл тэрэ тоодонь ороно.

Манай предприятида жэлдээ 75 мянган «Агидель» хэгдэдэг. Табан жэлэй эсэс багаар тэрэ тоое 100 мянганда хүргэхэбди. Магазинуудта мүнөө «Бодрость» гэжэ 14 мянган электромассажер эльгээгдэдэг һаа, 1985 ондо тэрэ хоёр дахинаар олон болгогдохо. Гараха жэлдэ манай нэгэдэлдэ дүн хамта 2 миллион 450 мянган түхэригэй үргэн хэрэглэлэй эд бараан бүтээгдэхээр хараалагданхай.

Т. ЧИКОВИНСКАЯ,
Улаан-Үдын прибор бүтээлгын нэгэдэлэй газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэ.

УРИДЛАҺААР

Агуу Октябриин һайндэрые ажалайнгаа эрхим амжалтаар угтахын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлдэ оролсоһон «Бурятводстрой» управлениин Хурамхаанай ПМК-гай мелиораторнууд, барилгашад, горитойхон амжалта түйлаһан тухайгаа мэдээсэбэ. Тус коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбан жэлэй туршада гурба миллион 538 мянган түхэригэй мелиоративна барилга хэхэ түсэбөө хоёр һараар уридшалан дүүргээ.

Үнгэрһэн гурбан жэлэй туршада Хурамхаанай ПМК-гай барилгашад Могзоондо 245 гектар газар уһалагдадаг болгоо. Мүн Могойтодо 233 гектар намагшаһан газар хатаажа, ажахыда тушаагаа. Тиихэдэ район доторoo 3302 гектарай сабшаланда культуртехническэ хүдэлмэри хэһэн байна. Гурбан жэлэй туршада үрэмдэмэл дүрбэн худаг малтагдажа, тус бүридөө хоёр квартиратай байрын 15 гэр баригдажа тушагдаа. Тэрэшэлэн тракторнуудые заһабарилха мастерской бодхоогдожо, ашаглалгада угтэнхэй.

Ерэхэ жэлдэ тушаагдахаар хараалагдаһан барилганууд район дотор үргэнөөр ябуулагдана. Жэшээлбэл, Аргатын совхоздо 200 гектарай уһалууриин һубаг, ханаабууд шэнээр баригдажа дүүрэхэ дүтэлөө. Мүн Тураахинай Иезгэй уһалууриин системэнүүдые шэнэлхэ хүдэлмэри түлэг дундаа ябуулагдана. Энэл ажахын Үртөөнхэйн 66 гектар поли «Фрегат» машинаар уһалхаар газарынь жэгдэлэгдэжэ, уһа дамжуулхаар газар доогуур соргонууд татагдажа байнхай. Һахалиин совхозой Шаманкын уһалууриин һубаг, ханаабуудые бариха хүдэлмэри ерэхэ жэлдэ дүүргэгдэжэ, ашаглалгада тушаагдаха юм.

Гурбан жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө оролдожо байһан, ажалай түрүүшүүл эндэ олон. Жэшээлбэл, сэбшалан дээрэ культуртехническэ хүдэлмэри ябуулдаг Митаб Бадмаевич Нимаевай хүтэлбэрилдэг мелиораторнуудай бригада мэгтаалтай. Энэ коллектив ПМК дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хододоо шалгарна.

Тиихэдэ Хурамхаанай мелиораторнуудай омогорхол болоһон жолоошон Виктор Сергеевич Утенков, республикын габьяата механизатор, экскаваторай машинист Николай Бадмаевич Шараев, жолоошон Анатолий Николаевич Молчанов, тракторнстнууд Михаил Тимофеевич Соболев, Хубита Дашиевич Будаев, экскаваторай машинист Геннадий Иванович Романов гэгшэд коллектив доторoo дэлгэрһэн ажалай тэмсэлдэ заабол эрхимлэдэг заншалтай. Мүнөө Хурамхаанай ПМК-гай мелиораторнууд, барилгашад байгша онойнгоо түсэбые энэ һарын тэн болотор сум дүүргэжэ, болзорһоо һара хахадаар уридшалхын түлөө шармайн оролдонод.

А. ОЧИРОВ,
Хурамхаанай ПМК-гай партбюрогой секретарь.

Ажалдаа элитэ ехэ амжалта түйлажа, эрдэм наукын түйлалтануудые, түрүү дүй дүршэлые болон ажалые эмхидхэлгын шэнэ онол аргануудые аша үрэтэйгөөр хэрэглэн, мал ажалай шанар һайнтай продукци үйлэдбэрилгые эрид дээшэлүүлһэнэйнгээ түлөө Буряадай АССР-эй Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Дулмажап Доржитаровна Будаева 1983 оной СССР-эй Гүрэнэй шанда хүртэбэ.

Үндэр амжалтаарнь Дулмажап Доржитаровна Будаевае үшөө дахин халуунаар амаршалжа, саашадаашье аша үрэтэйгөөр хүдэлхые үреэжэ, ута наһа, удаан жаргал эдлэхые хүсэнэбди.

АМАРШАЛНАБДИ, ДУЛМАЖАП ДОРЖИТАРОВНА!

АРАДАЙ ДУРЛАЛДА ХҮРТЭНХЭЙ

ТУЛА. В. И. Лениндэ зорюулагдаһан памятник баатар-хотын түбтэ баярай оршон байдалда нээгдэбэ. Ажалшадай гүйлтаар Владимир Ильич Ленинэй нэрэ зэргын олгогдоһон шэнэ талмай дээрэ хүшөө бодхоогдоо.

Тулынхидта олохон юумэн Ильичэй хүндэтэ нэрэтэй холбоотой юм. Граждан дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ, дайнай һүүлээр һандаралые усадхалгада тэрээндэ туһаламжа үзүүлхые вождь нэгэнтэ бэшэ, хандаа һэн. Тэдэнэй революционно ба ажалай үүсхэл эдэбхиие үндэрөөр сэгнэдэг байгаа.

Памятнигые нээлгэдэ зорюулагдаһан митинг болобо. Скульптор М. Захаров, архитектор И. Михалев памятнигай авторнууд болоно.

ПЕРВОМАЙСК (Ворошиловградска область). В. И. Лениндэ зорюулагдаһан памятник эндэ баярай оршон байдалда нээгдэбэ. Дэлхэйн пролетаринадай вождиин бронзо скульптура тэрэнэй нэрэмжэтэ городой талмай дээрэ бодхоогдоһон байна.

Киевэй скульпторнууд А. Карпов, В. Рябчук, архитекторнууд М. Бурханов, В. Старюка гэгшэд памятнигай авторнууд юм.

ВЕЛИКАЯ НОВОСЕЛКА (Донецкэ область). Коммунис парти болон Совет гүрэнэй үндэһэ һууриие табигша В. И. Лениндэ зорюулагдаһан памятник Донбассай районно түб болохо Великая Новоселка гэжэ тосхондо баярай оршон байдалда нээгдэбэ.

Донецкын скульптор С. Гонтарь, архитектор В. Бучель хүшөөгэй авторнууд болоно.

(ТАСС).

МАЛШАДНАЙ УРМАТАЙ

Тээсгэн жэлэй үнгэрһэн юһэн һарын дүнгөөр манай совхоз мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха талаар социалис мүрысөөндэ илалта түйлажа, КПСС-эй райкомой, райгүйсэдкомой, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой, ВЛКСМ-эй райкомой дамжуулгын Улаан туг абаа һэн.

Энэ амжалта малшадаймнай шэн зоригто, эсэшэ сусашагүй ажалай аша үрэ болоно. Жэшээ болгон, холын бэлшээринүүдтэ үхэрнүүдые адуулжа зуһаһан малшадые онсолон тэмдэглэхээр.

Байгша ондо зунай гурбан һарада ажахын 2712 үхэр холын хада уулын, ой тайгын бэлшээринүүдтэ байлгагдаа юм. Малшад бэлшээриин хаһын үдэр, хоног бүхэниие зүбөөр хэрэглэжэ, хээрын шэмэтэй ногоондо үхэрнүүдээ һайнаар садхаахын түлөө үнэн шударгыгаар ажаллаа гээшэ.

Энээниие нимэ тоонууд гэршэлэн харуулна. Тээмэндэ сентябриин һүүл багаар малай холын бэлшээриһээ бусажа ерэхэдэнь шэгнэжэ үзэхэдэ, тэдэ мал хамта дээрээ 2631 центнер нэмэлтэ шэгнүүр абаһан байгаа гэхэ гү, али үхэр бүхэн шэгнүүрээ сүүдхэдэ дунда зэргээр 995 граммаар дээшэлүүлээ.

Олонхи малшад түсэбөө, социалис уялгануудаа холо үлүүлэн дүүргэһэн байна. Жэшээнь, үнинэй малшан В. Ширапова 84 эрэ хашарагуудые бэлшээн таргалуулжа, тус бүриинь шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 1277 граммаар нэмээгээд, мүрысөөндэ эрхимлэжэ гараа. Мүн бэрхэ малшад И. Цыренов, Н. Шойжитов, О. Цыденов гэгшэд баһал үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхын 1223 граммһаа дээшэ нэмээлгэһэн байна.

Бүхы 18 гүүртэнүүдэй 11-ниинь малайнгаа тус бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ 1000 граммһаа дээшэ нэмээжэ шадаа.

Нигээд жэлэй дүүрэтэр үхэрнүүдые һайнаар шахан таргалуулжа, шэгнүүрыень үшөө ехэ болгоод мяханда тушааха, энэ продукт гүрэндэ худалдаха жэлэй түсэбые заатагүй дүүргэхын түлөө тэмсэнэбди.

С. БАНЗАРАКЦАЕВ,
Захаамнинай районой Енторбойн совхозой директор.

ДОЛООН БРИГАДА ТҮРҮҮЛБЭ

Түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг С. М. Кировэй нэрэмжэтэ заводой бүхы бригаданууд Октябриин хүндэлэлдэ зорюулагдаһан вахтада жагсажа, долоониинь байгша оной түсэбтэ даабариие болзорһоонь урид дүүргэбэ. Тиин тэдэ бригадануудай дунда хүдэлжэ байһан 109 хүдэлмэришэн 1984 оной тоосоогоор ажаллажа эхилбэ.

Коммунист Н. С. Сондукова Т. Г. Красикова хоёрой хүтэлбэрилдэг халаанууд А. С. Богидаев болон Л. Н. Тютрина гэгшэдэй даадаг коллективүүд шалгараа.

Тиихэдэ хэдэн жэлдэ удаа дараалан социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан, арбадахи табан жэлэй ударник, коммунис ажалай ударник Мария Еремеевна Китаева энэ табан жэлэй 3 жэл 10 һарын түсэбые эдэ үдэрнүүдтэ дүүргэбэ.

Т. МОКИЕНКО,

КПСС-эй РАЙКОМОЙ ПЛЕНУМ

КПСС-эй Прибайкалиин райкомой пленум болобо. Тэндэ эмхидхэлэй асуудалнууд харагдаба. Ондоо хүдэлмэридэ орохо болоһон ушарһаа Сыщук И. Я. КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарниин, партиин райкомой бюрогой гэшүүнэй уялгануудһаа сүлөөлэгдэбэ.

КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретаряар, бюрогой гэшүүнээр пленум Владимир Александрович Ивановые һунгаба.

Пленумэй хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой таһагуудые даагшанар К. А. Калашников, Б. Н. Николаев гэгшэд хабаадалсаба.

БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДТЭ, ОБЛПРОФСОВЕДТЭ

НЮТАГАЙ МЭДЭЛЭЙ ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ 1983 ОНОЙ ГУРБАДАХИ КВАРТАЛАЙ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет болон профсоюзуудай областной совет нютагай мэдэлэй предприятинуудай социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, 1983 оной гурбадахи кварталда удаадахи предприятинуудые илаһанда тоолобо гэбэл:

БУРЯАДАЙ АССР-эй ТҮЛИШЫН ПРОМЫШЛЕННОСТИИН МИНИСТЕРСТВЫН ПРОМЫШЛЕННА ПРЕДПРИЯТИНУУДҺАА

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон профсоюзуудай Буряадай областной соведэй дамжуулгын Улаан туг үнэмшэлгэтэйгөөр, 800 түхэриг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар Дээдэ-Үдын леспромхоздо (директорынь С. Б. Унтанов, партийна организациинь секретарь Г. Ф. Арефьев, профсоюзна комитедэйнь түрүүлэгшэ И. М. Арефьев) барюулагдаба. Леспромхоз продукци худалдаха түсэбөө 103, нормативно-сэбэр продукци абаха түсэбөө 105,1, модо зөөхэ түсэбөө 111,6 ажалай бүтээсын түсэбые 110,7 процент дүүргэһэн байна.

Хоёрдохи һуури эзэлһэн Хойто-Байгалай модо бэлэдхэлэй пунктда (директорынь Б. С. Климов, профсоюзна комитедэйнь түрүүлэгшэ П. М. Лисин) үнэмшэлгэ болон 258 түхэригэй мүнгэн шан барюулагдаба. Продукци худалдаха талаар түсэб 176,9, нормативно-сэбэр продукциин —135,4, ажалай бүтээсын —129,5 процент дүүргэгдэһэн байна.

БУРЯАДАЙ АССР-эй НЮТАГАЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН МИНИСТЕРСТВЫН ПРЕДПРИЯТИНУУДҺАА

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон профсоюзуудай областной соведэй дамжуулгын Улаан туг үнэмшэлгэтэйгөөр, 3400 түхэриг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар Буряадай АССР-эй нютагай промышленностиин министерствын Улаан-Үдын уран гоё зүйлнүүдэй болон гарай бэлэгэй туршалтын заводой (директорынь Н. Ж. Шагдуров, партийна организациин секретарь Н. Ц. Эрдэнеева, профсоюзна комитедэйнь түрүүлэгшэ Л. И. Харахинов), коллективтэ барюулагдаба.

Продукци худалдаха түсэб 100,2, ажалай бүтээсын—100,8, нэмэлтэ олзын —137,5 процент дүүргэгдээ.

ХЭБЛЭЛЭЙ, ПОЛИГРАФИИН БОЛОН НОМОЙ ХУДАЛДААНАЙ БУРЯАДАЙ АССР-эй ГҮРЭНЭЙ КОМИТЕДЭЙ ПРЕДПРИЯТИНУУДҺАА

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон профсоюзуудай областной соведэй дамжуулгын Улаан тугые үнэмшэлгэтэйгөөр, 280 түхэриг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар Бабушкинай типографиин коллективтэ (директорынь В. Л. Шапов, профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ А. И. Нагорный) барюулагдаба. Нормативно-сэбэр продукциин түсэб 104,6, ажалай бүтээсын талаар түсэб 101,6, нэмэлтэ олзын талаар түсэб 116,9 процент бэелүүлэгдээ.

Хоёрдохи һуури эзэлһэн Хориин типографиин коллективтэ (директорынь Р. Н. Шангинов, партийна организациинь секретарь П. А. Цыдыпова, профсоюзна комитедэйнь түрүүлэгшэ М. В. Постерева, үнэмшэлгэ болон 168 түхэригэй хоёрдохи мүнгэн шан барюулагдаба. Нормативно-сэбэр продукциин түсэб 101,1, ажалай бүтээсын талаар түсэб 100, нэмэлтэ олзын талаар түсэб 135,7 процент дүүргэгдээ.

Кабанскын, Түнхэнэй районно типографинуудай ажал һайн гэжэ тэмдэглэгдээ.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ МИНИСТЕРСТВЫН ПРЕДПРИЯТИНУУДҺАА

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон профсоюзуудай областной соведэй дамжуулгын Улаан тугые үнэмшэлгэтэйгөөр, нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулха:

— 800 түхэриг мүнгэн шан Улаан-Үдын горпромторгын ажахын тоосоото 32-дохи магазинай коллективтэ (директорынь Р. Е. Егорова, партийна организациинь секретарь В. С. Цивилева, профсоюзна комитедэйнь түрүүлэгшэ Е. П. Киселева) олгохо. Розничноэд бараанай эрьесын түсэб 108,2, ажалай бүтээсын —127,6, түрүү арагаар эд бараа худалдаха — 106,7, —нэмэлтэ олзын — 103,6 процент дүүргэһэн байна.

—400 түхэригэй мүнгэн шан «Спортторг» магазинай коллективтэ (директорынь А. М. Иванов, профсоюзна комитедэйнь түрүүлэгшэ Л. И. Козловская) олгогдоо. Эд бараанай эрьесын түсэб 120,7, ажалай бүтээсын —117,9, нэмэлтэ олзын — 104,3 процент дүүргэгдээ.

ХОЁРДОХИ ХОЁР һуури эзэлһэн удаадахи коллективүүдтэ үнэмшэлгэнүүд болон мүнгэн шан барюулха:

—розничноэд бараанай эрьесын түсэбые 101, ажалай бүтээсын —107, нэмэлтэ олзын — 112,4 процент дүүргэһэн Улаан-Үдын горпромторгын «Товары для детей» гэжэ ажахын тоосооной 56-дахи магазинай коллективтэ (директорынь З. Х. Савина, партийна организациинь секретарь Г. И. Ерофеева, профсоюзна комитедэйнь түрүүлэгшэ Т. Г. Щербакова) 900 түхэригэй мүнгэн шан олгогдобо.

розничноэд бараанай эрьесын түсэбые 102,6, ажалай бүтээсын — 111,5, нэмэлтэ олзын — 100,1 процент дүүргэһэн Улаан-Үдын горпромторгын «Товары для мужчин» гэжэ ажахын тоосоото 1-дэхи магазинай коллективтэ (директорынь З. Р. Маракулина, партийна организациинь секретарь В. Ф. Павлова, профсоюзна комитедэйнь түрүүлэгшэ А. А. Цивилева) 600 түхэригэй мүнгэн шан олгогдобо.

РЕСПУБЛИКАНСКА ОПТОВО БААЗАНУУДҺАА

Оптово эд бараанай эрьесын талаар түсэбөө 100 процент дүүргэһэн, нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, тэрэнээ 3,8 процентээр нэмээһэн, нэмэлтэ олзын талаар түсэбөө 104,6 процент дүүргэһэн «Росоптпродторг» конторын коллективтэ (даагшань П. К. Ощепков, партийна организациинь секретарь Л. Г. Макарова, профсоюзна комитедэйнь түрүүлэгшэ А. П. Мышкина), Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон профсоюзуудай областной Соведэй дамжуулгын Улаан туг үнэмшэлгэтэйгөөр, 600 түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулагдаба.

КПСС-эй XXVI СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

УРДАМНАЙ ЕХЭ ЗОРИЛГОНУУД

Манай районой ажалшад, КПСС-эй XXVI съездын, партиин ЦК-гай ноябриин (1982 он), июнин (1983 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлжэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй түсэбэй даабаринуудые гүйсэд дүүргэхын тула дуршэл шадабаряа, эрмэлзэл зорилго элсүүлжэ, зарим тэды амжалта түйлаа. Партиина, профсоюзай, комсомол организацинууд, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд эмхидхэлэй, ниитэ-политическэ горитой хүдэлмэри ябуулаа бшуу.

Һүүлэй жэлнүүдтэ районой колхоз, совхозуудта газар тараалангай ажал эрхилхэ бүхыдэнь һайжаруулха талаар олон хэмжээнүүд хараалагдажа, бодото дээрэ дүүргэгдэжэ байнхай. Тиигэжэ эрдэмэй түйлалтануудта үндэһэлһэн нютагай эрхэ байдалда тааруу газар элдүүрилгын шэнэ гурим нэбтэрүүлэгдэжэ, тарилгын талмайнуудай буридэл һайжаруулагдана, севооборотуудые ашаглагдана гээшэ. Жэшээнь, һүүлэй үедэ тэжээлэй ургамалнуудай ехээр таригдадаг болоо. Тиихэдэ Хяагтын зонын ажахынууд газарай хүрьһэ урбуулангүйгөөр элдүүрилжэ, тарилга хэдэг гуримда бултадаа шахуу ороо. Байгша ондо 12100 гектар тарааланда паар хахалха, тарилга зурууд зуруудаар хэхэ хүдэлмэри бэелүүлэгдэһэн байна. Мүн 32 мянган гектар газарай хүрьһэн урбуулагдангүй элдүүрилэгдэһэн, 48 мянган гектар талмай дээрэ һолоомоной узуур дээгүүр, газарай хүрьһэ муудуулдаггүй сеялкэнүүдээр тарилга хэгдэһэн зэргэтэй.

1983 ондо, табан жэлэй гол жэлдэ баян ургаса ургуулхын тула яһала ехэ юумэн хэгдээ. Районоймнай ажахынуудай, «Сельхозхимия» нэгэдэлэй оньһожоруулагдамал отрядууд 17100 гектар тараалан дээрээ 161 мянган тонно нютагай, 5200 тонно минеральна үтэгжүүлгэ гаргаһан юм. Жэлһээ жэлдэ бүлэлгын олон станцинуудтай болонобди. Мүнөө манда иимэ 72 түхеэрэлгэ бии. Тиигэжэ уһалууриин ехэ хүдэлмэри хэгдэдэг болоо. Энэ жэлэй габшагай гурбан һарын туршада хэдэн мянган гектар нуга сабшалан һайжаруулха янза бүриин горитой хүдэлмэри хэгдээ.

Тракторно-тараан ажалай 28, кукуруза, хартаабха, овощ ургуулдаг 58, луговодуудай 83, куузику таригшадай 12 бригада байгша ондо районой ажахынуудай тарилгада, хуряалгада хабаадуулагдаа. Тэдэнэй 107-ниинь хамтын подрядай гуримаар ажаллаа.

Районой механизаторнууд техникээ саг соонь һайнаар бэлдэжэ, мүн лэ хабарай тарилга богони болзорой туршада гүйсэд дүүргэһэн байна. Нютаг нютагай эрхэ байдалда таараһан үрэһөөр тарилга хэгдээ. Тиихэдээ бүхы шахуу ажахынууднай өөһэдынгөө үрэһэ хүрэнгэ хэрэглээ. Колхоз, совхозуудай олон бригада болон звенонууд ургасынгаа хойноһоо һайнаар харууһалһан гээшэ. Тиигэжэл районой бүхы таряашадай габшагайгаар ажаллаһанай, оролдоһоной аша үрөөр баян ургаса ургуулагдаба бшуу. Районой ажахынууд 509638 центнер орооһото ургамалнуудай ургаса хуряажа абаба. Гектар бүриһөө 14 центнер орооһо тараан сохигдоһон болоно. Тиихэдэ нэгэ гектар бүриһөө 17,3 центнер шэниисэ абтаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Мүн 13 мянгаад тонно хартаабха малтагдаа.

1983 ондо ниитын адууһа малда дутамаггүй хүрэхэ тэжээл бэлэдхэгдэһэн байна. Ажахынууд өөһэдынгөө нуга сабшалан дээрэһээ 307405 центнер гол түлэбынь һайн шанартай үбһэ хуряалаа. Сабшагдаһан гектар бүриһөө 19,9 центнер үбһэн сомогдоо. 59336 тонно үбһэн, 15071 тонно сенаж, 2471 тонно ногоон витаминтай гурил болон бусадшье янзын тэжээл нөөсэлэгдөө. Силос, сенаж дарахадаа, тэдэнэй шанарыень дээшэлүүлхэ бодолгонуудые хэрэглэһэн байнабди. Тобшолон хэлэбэл, условно нэгэ мал бүхэндэ 11,6 центнер тэжээлэй единицэ тэжээл бэлэдхэгдэжэ байна. Энэ шанартай тэжээлые малшадай, ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ гээшэ ажахынуудаймнай парторганизацинуудай, хүтэлбэриин, малшадай урда байһан гол зорилгонуудай нэгэн мүн бшуу. Мүнөө колхоз, совхозуудта элдэб ажал эрхилхэ эмхи гуримтайгаар, малаа гарзалуулангүйгөөр үнгэргэжэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар эмхидхэлэй горитой хүдэлмэри хэгдэнэ. Тиигэжэ малшадай үүсхэл дэмжэжэ, үбэлжэлгын үедэ амжалта түйлахаа мэдүүлнэ, социалис мүрысөөндэ эхи табина.

Районой ажахынууд гүрэндэ 60 мянган центнер орооһо худалдаха түсэбөө 50 мянган центнерээр үлүүлээ. Тиихэдэ хойто жэлэй тарилгада гүйсэд хүрэхэ үрэһэн хаагдаа.

«Родина», Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозуудай, Алтайн совхозой таряашад орооһо таряанай баян ургаса хуряажа абаа. «Родина», «Заря» колхозуудай хартаабхашад гектар бүриһөө тус тустаа 132, 110 центнер түмһэ хуряаһан байна. Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой Улаадын совхозой кукурузашад бусадта орходоо, ехэ ургаса абаа.

Ажахынуудай тракторно-тараан ажалай бригадануудай ба механизаторнуудай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ тараа хуряалгын үедэ горитой анхарал хандуулагдаа. Тиигэжэ районой таряашадай амжалта түйлаха ябадалда зарим тэды нүлөөн үзүүлэгдээ гээшэ. Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой П. А. Ванчиковай хүтэлбэрилдэг бригада даажа абаһан 1506 гектарайнгаа тус бүриһөө 22,5 центнер орооһо хуряажа, район соогоо эрхимлээ. «Родина» колхозой А. Г. Тимофеевэй удариһан тракторно-тараан ажалай хамтын подрядай гуримаар ажалладаг бригадынхид харууһалжа байһан 1164 гектарайнгаа тус бүриһөө 22,2 центнер таряа сохижо шадаа. Мүн «Дружба» колхозой В. Д. Батомункуевай, Алтайн совхозой, Г. Б. Очировай, Хүдэриин совхозой И. М. Капустинай болон бусад хэдэн механизаторнуудай даадаг бригаданууд үндэр үрэ дүнгүүдые түйлаһан байна. Хүдэриин, «Пограничный» совхозуудай, «Заря» колхозой таряашад район соогоо түрүүлэн хуряалгаяа гүйсэд дүүргээ һэн.

Районой комбайнернуудай дунда дэлгэрһэн ажалай урилдаанда «Родина» колхозой таряашан Михаил Иванович Емельянов эрхимлэбэ. Энэ нүхэрнай 9423 центнер орооһо таряа сохиһон, 295 гектарай ургаса баал болгон унагааһан байна. «Дружба» колхозой механизатор С. Г. Намсараев 8917 центнер таряа хадажа, нэрэ солоео дуудуулба бшуу. «Родина» колхозой кукурузашан Г. Н. Дампилов дахяад шалгарба. Георгий Николаевич даажа байһан 290 гектар кукурузынгаа гектар бүриһөө 271 центнер ногоон набша намаа хуряагаа. Мүн энэл ажахын А. П. Веревкин, «Дружба» колхозой В. Н. Ефремов гэгшэд районой хартаабхашадай дунда онсо шалгарһан байна. Мария Алексеевна Ивановагай хүтэлбэрилһэн (Тамирай дунда һургуули) звеногой гэшүүд район соогоо хэнһээшье ехэ куузику ургуулаа. Тэдэнэр даажа абаһан 6 гектар газарайнгаа тус бүриһөө 502 центнер ургаса хуряагаа. «Заря» колхозой Е. И. Жарниковагай удариһан овощ ургуулагшадай звенодо орогшод оролдосотой һайнаар ажаллажа, эрхим үрэ дүн харуулба.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гол жэлэй таряа хуряалгые эмхи гуримтайгаар, богони болзор соо үнгэргэхэ хэрэгтэ шефүүднай хубитаяа оруулаа гээд мүн лэ тэмдэглэлтэй. Тиихэдэ һургуулинуудай һурагшад, эмхи зургаануудай алба хаагшад байгша оной хүдөө ажахын кампанинуудта эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Районой колхоз, совхозуудай хүдэлмэриин һайн таланууд тушаа гол түлэб анхарал хандуулагдаба гээшэ.

Гэбэшье хүдөө ажахымнай үйлэдбэридэ дутуу дунданууд, шиидхэхээр болоһон асуудалнууд үшөөл бии бшуу. Жэшээлхэдэ, зэргэлэн оршоһон зарим ажахынуудай ажалай дүнгүүд тад ондоонууд байха юм. Улаадын ба Хүдэриин совхозуудай нэгэ газарта тариһан тараалангай ургаса сасуулашагүй ондоо байна. Хүдэриинхидэй гектар бүриһөө 18,5 центнер таряа сохижо байхадань, хүршэнэрынь оройдоол 8 центнер орооһо абана. Тиихэдэ Хяагтын, Ехэ-Нугын, «Пограничный» совхозуудта полинуудынь муугаар элдүүрилэгдэжэ үргэлжэлһөөр. Зарим ажахынууд газарай хүрьһые муудуулангүйгөөр газар тараалангай ажал эрхилхэ хэрэгэй зональна гуримуудые гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэнэгүй. Хяагтын совхоздо буртаг ногоо усадхаха хэмжээнүүд хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэдэг байна. Научна гуримаар севооборотуудые хэрэглэдэг болохо ябадалда горитой дутагдалнууд бии. Зарим колхоз, совхозууд дутамаггүй хүрэхэ һайн сортнуудай үрэһэ хүрэнгөөр өөһэдыгөө хангаха асуудал шиидхээдүй. Энэ хэлэгшэмнай Хяагтын, Улаадын совхозуудта нэн түрүүн хабаатай.

Баян ургаса хуряажа абахын тула наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ нуга сабшалан, полинуудта оруулха гээшэ ехэ шухала. Мүнөө Ранжуровай нэрэмжэтэ, «Заря» колхозууд, Улаадын совхоз бусадта орходоо, горитой нютагай үтэгжүүлгэ полинууд дээрэ гаргаад байна. Хуряалгын бүхы хүдэлмэриин дүүргэгдээд байһан үедэ энэ ажалда анхаралаа хандуулха ёһотойбди.

Районой ажахынууд паар хахалха, элдүүрилхэ хүдэлмэриеэ яһала һайжаруулаа. Гэбэшье энэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандадаг ажахынууд үшөө манда бии. Тиимэһээл паар хахалха талаар хамтын подрядай гуримаар хүдэлдэг тусхай звенонуудые байгуулха хэрэгтэй гэжэ шиидээд байнабди. Тэжээл горитойгоор нөөсэлхын тула тэжээлэй ургамалнуудые холижо тарилга хэдэг болохо гээшэ шухала.

Ажахынууд уһалууриин шэнэ системэнүүдые бариха, хууларһыень заһабарилха талаар горитой хүдэлмэри хэхэ зэргэтэй. Мүн «Фрегат», «Сигма» түхэлэй шэнэ оньһон түхеэрэлгэнүүдые ашаглалгада һайнаар бэлдэхэ хэрэгтэй. Уһалууриин иимэ машинанууд «Родина» колхоздо, Ехэ-Нугын совхоздо бии юм. Тиимэһээ тэдэнэй дүй дүршэлэй дэлгэрүүлэгдэхэ байһаниинь мэдээжэ.

Мүнөө хүдөө ажахын техникые заһабарилжа эхилхэ саг хүрэжэ ерээд байна. Юуб гэхэдэ, энэ хүдэлмэри саг соогоо, шанар һайнтайгаар бэелүүлэгдэһэнһээ ерэхэ жэлэй тарилга дулдыдаха бшуу.

Районоймнай мал ажал дээрэ хүдэлэгшэд энэ оной 9 һарын туршада зарим тэды амжалта түйлаа. Тиигэжэ гүрэндэ мяха тушааха гурбан кварталай түсэб 103 процент, һү худалдаха даабари 105 процент бэелүүлэгдээ. Мүн нооһо тушааха түсэбнай үлүүлэн дүүргэгдээ. «Дружба» колхозой, «Пограничный» совхозой һү һаалиин фермын коллективүүд муу бэшэ үрэ дүнгүүдые түйлаба. Гэбэшье районой ажахынууд сагаан эдеэ элбэгжүүлхын тула ехэ юумэ хэхэ зэргэтэй. Нэн түрүүн һаамхай үнеэдтэ буйлуулагдаһан һайн шанартай тэжээл үгтэхэ болоно бшуу. Ушар иимэһээ тэжээлэй цехүүдые һаадгүйгөөр хүдэлгэхэ, дүүрэн хүсэн соонь ашаглаха шухала.

Хэрбээ малшад болон мэргэжэлтэдэймнай бии байгаа арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэжэ шадаа һаань, бүришье ехэ һү, мяха үйлэдбэрилжэ боломоор байна. Гэхэтэй хамта үшөө олон дутуу дунданууднаа уламжалан, иимэ байдал ушараад байна ха юм. Зарим нэгэн малшадай, мэргэжэлтэдэй даажа байһан ажал хэрэгтээ харюусалгагүйгөөр хандаха ябадал дайралдаһаар. Тиигэжэл олон эбэртэ бодо мал, хонид байгша ондо гарзада орожо, гүрэндэ мяха худалдаха 1983 оной түсэб дүүргэхэ талаар хүндэ хүшэр байдал тохеолдоод байна. Энэ оной эхинһээ хойшо Хяагтын, Алтайн, Хүдэриин совхозуудта, «Заря», Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозуудта олон мал гарзада ороо.

Энэ эхилһэн жэлэй үбэлжэлгые шадамараар эмхидхэжэ, ниитын адуу малые гарзалуулангүйгөөр, һайнаар харууһалха, буйлуулагдаһан аша шэмэтэй тэжээл үгэхэ гээшэ угаа шухала болоод байна. Мал шахан таргалуулха хүдэлмэриингөө дутуу дундануудые һаяын сагта усадхаха ёһотойбди. Ерэхэ жэлдэ гүрэндэ мяха худалдаха түсэбнай горитойгоор дээшэлүүлэгдэхэ юм. Тиимэһээ бэлэдхэлэй пунктнуудта тушааха эбэртэ бодо малаймнай амидын шэгнүүр 350 килограммһаа бага бэшэ байха зэргэтэй. Мяха ехээр үйлэдбэрилдэг болохын тула эхэ малые дууһан урэжүүлхэ гээшэ шухала. Тиихэдэ ниитын мал гарзада оруулхагүйн тула харууһыень һайжаруулха ёһотойбди.

Үбэлжэлгын үедэ ниитын малда үгтэхэ тэжээлые буйлуулжа, аша шэмыень гүйсэд хэрэглэжэ шадаха гээшэ тон шухала.

Районой колхоз, совхозуудай хүтэлбэри, партийна, профсоюзай организацинууд ажалай ба үйлэдбэриин журам бэхижүүлхэ, даажа байһан ажал хэрэгэй түлөө хүн бүхэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ талаар эрхилжэ байгаа хүдэлмэрээ улам бүри аша нүлөөтэйгөөр ябуулха ёһотой. Иимэ хүдэлмэриин хэр эмхи гуримтайгаар, шадамараар эрхилэгдэһэнһээ түсэбтэ даабаринуудые дүүргэлтэ дулдыдаха гэжэ гүйсэд мэдэрнэбди.

К. ЛУБСАНДОРЖИЕВ,
КПСС-эй Хяагтын райкомой нэгэдэхи секретарь.

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ һуралсал

АША ҮРЭТЭЙ ХЭШЭЭЛН

— Экономикын асуудалнууд гэжэ гү? Манай хонишод ажахын тоосоондо хэндэшье мүхөөгөө үгтэхэгүй болонхой,— гээд, Санжидма Гыденовна Санжиева нэгэ иимэ ушар тухай энеэбхилэн хэлэбэ.— Колхозой тоо бүридхэгшэд Д. Д. Будаевагай даадаг отарын оруулһан олзо тоолоходоо, алдуу гаргажархиһан байгаа ха юм. Дулмажап Доржитаровна өөрөө дабхар тоосоо хэжэ, олзо гаргаша хоёрой тоосоое тодорхойлон, алдууень олоод, эндүүрэгшэдые эшээжэ ошоо бэлэйл. Манай ажахын бусадшье малшад ажалайнгаа тоосооё һайнаар хэжэ һуранхай юм.

Үнэхөөрөөшье, Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо ажалшан бүхэн экономикын асуудалнуудые бодото байдал дээрэ өөрынгөө сэхэ хабаадалгатайгаар шудалһан байна. Ушар юуб гэхэдэ, колхозой бүхы һалбаринуудта бүри 1977 онһоо хойшо чек хэрэглэхэ ажахын тоосооной гурим нэбтэрүүлэгдэжэ эхилээ һэн. Шэнэ онол аргаар хүдэлжэ эхилхын урда тээ бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулагдаһан байгаа. Тиимэ хүдэлмэрине колхозой ахамад экономист С. Г. Санжиева толгойлоо юм.

Нэн түрүүн экономическа һуралсалда онсо анхарал хандуулагдаа бэлэй. Тэрэ һургуулиие Санжидма Гыденовна эмхидхэлсэжэ, харюусалгата хэшээлнүүдые өөрөө үнгэргэдэг болоо юм. Чек хэрэглэжэ тоосодог болоһон бүхы малшад, жолоошод экономическа һуралсалда хабаадуулагдаһан байна. Ажабайдалда тон дүтэ, үдэр бүриинь ажалда хэрэгтэй экономическа мэдээсэнүүдые шагнагшадта дамжуулха гэжэ оролдоо. Ажалай ямар нэгэн участогые даажа байһан колхозник үйлэдбэрилдэг продукциингаа үнэ сэн болон гаргашынь хэмжээе ганса мэдэхэ бэшэ, харин алмалтын арга боломжонуудые бэдэрэн, экономикодо өөрөө нүлөө үзүүлхэ эрхэтэй болоо ха юм.

Ороной бусад хизаарнуудтахи түрүү ажахынуудай экономическа үндэһэ баримта тушаа тусхай хэшээлнүүдые үнгэргэхэһөө гална, өөрынгөө ажахын хэрэг байдалда түшэглэн, баранда ойлгосотой хэшээлнүүдые баримталжа, С. Г. Санжиева һуралсалаа үнгэргэдэг байба. Энэ талаар баян дүршэлтэй болоһон Бэшүүрэй районой «Победа» колхозой ажалай тоосооной гуримтай танилсажа ерээд, шагнагшадтаа тэрээн тухай ойлгосотойгоор хэлэжэ үгөө бэлэй. Тараан ажалда хамтын подрядай гурим нэбтэрүүлхэ үедэ бүхы механизаторнуудые, луговодуудые, экономическа һуралсалда хабаадуулха гэжэ оролдоо. Энэ гурим мүнөө колхоздо гол түлэб хэрэглэгдэнэ.

Һуралсалай шэнэ жэл эхилбэ. С. Санжиевагай хүтэлбэрилдэг экономическа һургуулида мүнөө гуша гаран шагнагшад һурана. Түрүүшын хэшээлдэ «СССР-эй Эдеэ хоолой программа ба тэрэниие бэелүүлхэ экономическа нүхэсэлнүүд» гэһэн асуудалаар һонирхолтой хөөрэлдөөн болоо.

Хүдөөгэй ажалшадай зохёохы үүсхэл эдэбхиие дээшэлүүлгэдэ экономикын нарин нягта тоосоон ехэ нүхэсэл болоно гэжэ шагнагша бүхэн ойлгонхой. Хамтын баялигта малшан бүхэнэй эзэн ёһоор хандадаг мэдэрэлтэй болоһоной, чековэ гуримай һайнаар экономикодо сэхэ хабаададаг болоһоной эсэстэ һү һаалиин фермэнүүдтэ продукци үйлэдбэрилгын өөрынь үнэ сэн хямдаруулагдаа. Малшан бүхэн үлүү гаргаша хэхэгүй гэжэ оролдоно. Хэдэн жэлэй урда үйлэдбэрилэгдэһэн нэгэ центнер һүнэй үнэ сэн 60—65 түхэриг болодог һаа, нёдондо 33 түхэригтэ хүргэгдэһэн байна. Эбэртэ бодо малай үсөөн гарзалагдаһанай ашаар 55 мянган түхэриг алмагдаа. Экономическа һургуулиин шагнагша коммунист С. Д. Цырендоржиевагай даадаг үүлтэртэ фермын коллектив һү үйлэдбэрилхэ жэлэй түсэб болзорһоо урид бэелүүлһэн тухайгаа һая мэдээсэбэ.

Хонишод чековэ гуримаар тоосооё хэжэ үнинэй һуранхай. «Ямар аша үрэ үгэхэб, хэды шэнээн зөөри гаргашалагдахаб?» гэһэн боломжотойгоор олонхи хонишод ажалдаа хандадаг болонхой. Колхозой түрүү хонишон Д. Д. Будаевагай бригада бага гаргашатайгаар ехэ продукци абаха гэжэ оролдоно. Зуун эхэ хонин бүриһөө 131 хурьга абажа, тус бүриинь 36 килограмм шэгнүүртэйгээр тушаахынгаа урда тээ хурьган бүхэнһөө 1,1 килограмм нооһо хайшалаад нэгэ толгой түлые харууһалһанай түлөө оройл-

---

XI ТАБАН ЖЭЛ: АШАГ ҮРЭ, ШАНАР, ДЭЛИСЭ

ХАБА ШАДАЛАА ХАРУУЛНА

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргэжэ, хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 15 миллион түхэригэй барилга хэхэ гэһэн уялга Буряадай участогай олон мянган хүдэлмэришэд абаа бэлэй. Энэ хүнгэн бэшэ зорилго бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ манай «Запбамстроймеханизация», трестын хүдэлмэришэд хамаг хүсэ шадалаа элсүүлжэ, хабатай шангаар хүдэлжэ, өөһэдынгөө хубитые оруулжа, байнхай.

Северомуйск поселогһоо Витим мүрэнэй эрье хүрэтэр тон ехэ хэмжээнэй ажал хэгдэнэ. Автомашинануудай жолоошод, хүүргэ баригшад, газар тэһэлэгшэд, түмэр харгын рельс табигшад хабатай шангаар хүдэлжэ байна. Хойто, Урда Муяын хаданууд оройдо, саһанай унажа, нуур һужаагуудай мүльһэн дуулгаар хушагдаашье һаань, Витим мүрэн хүрэтэр эршэтэ ажалай охин замханагүй. Муя, Муякан, голнууд дээгүүр адар томо хүүргэнүүд табигдана.

«Окусикан—Таксимо» гэһэн участок «габшагай ажалай участок» гэжэ бүри жэлэй эхиндэ соносхогдоо һэн. Энэ юун гэһэн удхатайб? Барилгын хамаг материал, оньһон техникэ, зэр зэмсэг, габшагай ажалай участогта нэн түрүүн эльгээгдэнэ. Эрхимэй эрхим мэргэжэлтэд, хүдэлмэришэд эндэ ерэжэ, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ. ВЛКСМ-эй XVII съездын нэрэмжэтэ отрядай гэшүүн Николай Копелевой хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив Лена мүрэнэй эрьеһээ түмэр харгы барилсажа, баян дүршэлтэй болонхой. Тус бригадын гэшүүд автомашинануудаа шадамар бэрхээр ашаглажа, олон мянган кубометр ашаа түмэр замай барилгада зөөгөө. Байгша оной юһэн һарын түсэб тэдэнэр 140 процент дүүргээ юм.

Тус бригада яагаад иимэ һайн үрэ дүн түйланаб? Нэгэдэхеэр, эндэ ажалай саг аша үрэтэйгөөр хэрэглэгдэнэ. Хоердохёор, трактор, машинанууд, бульдозернууд саг болзортоо заһабарилагдаад, зогсоолтогүйгөөр саг үргэлжэ ашаглагдана. Гурбадахяар, бүхы хүдэлмэринь бригадна подрядай гуримаар дүүргэгдэнэ. Энээн дээрэһээл Н. Копелевой бригадын коллектив халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ, оньһожоруулагдамал 138-дахи колоннынгоо дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ илажа, олон удаа урмашуулагдаа бэлэй.

В. В. Петровой хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив Дабаанһаа түмэр харгын барилга эхилээ һэн. 400-гаад километр зайда түмэр харгы барилсажа, ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри хээ. Эдэнэр 50—60 градус хүйтэнэйшье бууходa ажалайнгаа эршые һуладхангүйгөөр ажалладаг, даабари болон уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлһэн лэ байдаг.

«Би —барилгын эзэнби» гэһэн уряа доро хүдэлжэ байһан оньһожоруулагдамал 161-дэхи колонныын коллектив ажалдаа муу бэшэ үрэ дүнгүүдые түйлана. Эндэ ажал хэрэгээ һайн мэдэдэг эрхим түрүү хүдэлмэришэд яһала олон. Жэшээлхэдэ, А. М. Налетовой хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай бригадын гэшүүд халаан бүриингөө даабари 115—120 процент дүүргэдэг болонхой.

Оньһожоруулагдамал 135-дахи 163-дахи, 136-дахи, 22-дохи колоннонуудай коллективүүд байгша оной юһэн һарын даабари амжалтатайгаар бэелүүлжэ, үшөөл һайн үрэ дүн түйлаха арга шадалтай байһанаа хэрэг дээрэнь харуулжа шадаа. Автомашинануудай, экскаваторнуудай, бульдозернуудай экипажнууд дундаа социалис мүрысөөнэй хэлсээ баталаад, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлхын тула тэмсэнэ. Мүрысөөнэй дүн саг болзортоо согсологдожо, эрхимүүдэй нэрэ соло газетын хуудаһануудта бэшэгдэжэ, олоной дунда мэдээжэ болгогдоно, үнэтэ бэлэгүүдээр, Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдана. Ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэлые ажалша коллективүүдэй дунда үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ газетэ, тусхай хуудаһанууд, бюллетеньнүүд ехэ үүргэ дүүргэнэ.

Ажалшадай үдэр бүри үргэжа байгаа эрилтэнүүдые хангаха хэрэгтэ трестын захиргаан, партком, профком, комсомолой комитет саг үргэлжын анхарал хандуулжа байдаг. Гэр бүлэһөө, хүн зоной ажаһуудаг һуурин, поселогуудһаа холо ажаллажа байгаа хүдэлмэришэдэй байдал һуудалые һайнаар хангаха асуудалые зүб тээшэнь шиидхэхэ талаар ехэ ажал ябуулга хэгдэнэ. Хүмүүжүүлгын, ойлгууламжын хүдэлмэри һайжаруулагдана, эдэбхижүүлэгдэнэ, хүнүүдые газетэ, журналнуудаар һайнаар хангаха асуудалда анхарал ехээр табигдана.

Манай трестын хүдэлмэришэд Эхэ оронойнгоо тон харюусалгатай участок дээрэ ажаллажа байһанаа һайн ойлгоно. Тиин байгша оной эхинһээ тон эдэбхитэйгээр ажаллажа, юһэн һарынгаа даабари үлүүлэн дүүргээ.

М. НИКОЛЕНКО,
«Запбамстроймеханизация» трестые эрхилэгшын орлогшо.

СССР-эй ВДНХ-да

ҺОЛООМОНОЙ ШАНАРЫЕ ИИГЭЖЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛНЭ

«1985 ондо орон дотор 500 миллион тонно, 1990 ондо 540—550 миллион тонно тэжээлэй единицын хэмжээнэй үбһэ тэжээл үйлэдбэрилэгдэхэ ёһотой» гэжэ СССР-эй Эдеэ хоолой программа дотор хараалагдана. Гүрэн түрын табиһан энэ зорилго мүнөө үедэ хайшан гээд бэелүүлэгдэжэ байнаб? Тэрэ асуудалда харюусахын тула СССР-эй ВДНХ-гай «Тэжээл» гэһэн павильоной экспозицитай танилсажа болоно. Эндэ хонидые хайшан гээд ферментнүүд болон дрожжинуудаар буйлуулагдаһан һолоомоор эдеэлүүлдэг тухай нэгэ стенд мэргэжэлтэдэй анхаралда табигданхай. Эдэ экспозицинууд хадаа мүнөө үедэ һолоомо хэрэглэлгын хэды шэнээн удха шанартай байһыень үшөө дахин гэршэлэн харуулна. Һолоомые протолитическэ ба целлюлозолитическэ ферментнүүдээр, минеральна зүйлнүүдээр шанаржуулхада малда эдисэтэйшье болодог гэжэ научна туршалгануудай дүн тодорхойлон элирхэйлнэ. Энэ талаар К. А. Тимирязевай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын академиин, ВНИИ биотехникэ институдай эрдэмтэд ехэхэн ажал ябуулаа. Эдэнэр һолоомоной шанарыень дээшэлүүлхэ, тэрэниие малда эдисэтэй болгохо хэрэгтэ ферментнүүд болон дрожжинуудаар шанаржуулха арга нэбтэрүүлһэн байна.

Энэ аргын гол үндэһэн хадаа һолоомоёо тон түрүүн 2—3 сантиметр жэжэ болоторнь хоёр дахин хэршэхэ ёһотой. Тиихэдээ түрүүшынхинь һуриин хажууда ФН-1,2 түхэлэй хоёрдохёо байра дээрэнь ИГК-3Б, ИРТ-1,5, ИКС-3 түхэлэй агрегадуудаар хэршэхэ эрилтэ табигдана. Иимээр бэлдэгдэһэн һолоомондо ферментнүүд бэлээршье шэнгэхэ, түргэншье буйлуулагдаха ушартай бшуу. Тиигээд тэрэнээ С-12 түхэлэй тэжээл шанадаг тусхай түхеэрэлгэ руу налуутуулһан «ТС-40» транспортероор хэдэг юм. Шанагдаха 500—700 килограмм һолоомоёо худхадаг түхеэрэлгэтэй тусхай амһарта соо эюулээд, тэрээн дээрээ 600—800 литр халуун уһа, 10—15 килограмм карбамид, 10—10 килограмм диаммонийфосфат, монокальцийфосфат болон дабһа нэмэхэ байна. Һүүлдэнь нормоор хараалагдаһан һолоомоёо тиишэнь хуу хэдээ халуун уралаар дэбтээхэ болоно. Һолоомонтоёо хамта химическэ элдэб зүйлнүүдые нэмэлсэхэ ёһотой. Халуун уурал юунэй түлөө хэрэгтэйб гэхэдэ, уурал тэжээлые нягтаруулдаг, мүн лэ һолоомоной клетчаткын бүридэлыень ондоо болгодог байна. Тиигэжэ ехэ амһарта соо бүридүүлэгдэһэн эдэ зүйлнүүдые худхажа байгаад 90—100 градус температурада 50—60 минутын туршада бусалгаха хэрэгтэй. Һолоомоёо халуун ууралда дэбтээхэдэ ферментнүүдэйнь нүлөө нилээд дээшэлдэг байна. Температурыень шалгажа байха тусхай датчигууд амһарта бүхэндэ тодхогдохо ёһотой. Хэрбээ тиимэ юумэнэй үгы һаань, тэжээлээ термометрээр тодорхойлхоло хамаагүй.

Шанагдаһан тэжээлээ хүргэхэдөө 50—55 градус халуун уһа хэрэглэхэ эрилтэ табигдана. Тэрэнэй һүүлээр амһарта соогоо ферментнүүдтэй препарадуудые хэхэ хэрэгтэй. Нэгэ тонно хуурай һолоомондо 5 килограмм хүрэтэр ферментнүүдые оруулха, тиигээд хоёр часай туршада байлгаха ушартай. Эдэ бүгэдые научна тусхай гуримаар худхажа байха зэргэтэй. Удаань ферментнүүдээ хэжэ дүүргэһээр лэ тэжээлээ 28—32 градус болотор хүргэһэнэйнгөө һүүлдэ 100—150 литр дрожжитой һү нэмэхэ. Тиихэдээ хилээмэндэ ородог дрожжи хэрэглэхэдээ 1 тонно хуурай һолоомондо 5 килограмм хүрэтэр хэхэ хэрэгтэй.

Иигэжэ бүхыдөө 4,5—5 тонно буйлуулагдаһан һолоомондо 30—40 килограмм жэжээр бутаруулагдаһан орооһон гү, али 20 килограмм патока, тэрээн дээрээ 100—150 литр халуун уһа нэмээд, тон наринаар худхаха шухала. Иигэжэ бэлэн болоһон шэнгэн холисоёо 28—32 градус хүрэтэр хүргөөд, 10 килограмм хилээмэнэй дрожжи, хахад килограмм глюкаваморин (ПХ), пектофостидин (ГЗ), ферментнэ препарадуудые 4:1 гэһэн тэнсүүреэр нэмэхэ ёһотой. Дрожжиие тусхай технологиин ёһоор хэхэ хэрэгтэй.

Иимэ гуримаар буйлуулагдаһан тэжээл шанарааараа силостэ, үнэрөөрөө хилээмэндэ адлирхуу байдаг. Энэ тэжээлые автомашинада гү, али ондоо техникэдэ ашаад зөөхэдэ болохо. Бэлэн болгогдоһон һолоомые хонидой рационодо 40—50 процент хүрэтэр оруулха нормотой юм.

Тэжээлэй холисые бэлэдхэһэнэйнгээ һүүлдэ амһартыень хосһолхо ёһотой. Тиихэдэ, досоохи, газаахиень һайса арилгаха, илангаяа крануудыень, түмэр хоолойнуудыень шалгадаг, тодорхойлдог приборнуудыень нягтаар сэбэрлэхэ хэрэгтэй. Эдэ амһартануудые һарын нэгэ дахин уһаар зайлаад, халуун ууралаар арюудхаха шухала.

Иигэжэ бэлэдхэгдэһэн һолоомоной иимэ шанарынь хараа байса дээшэлнэ. Жэшээ болгон, Ростовско областиин «Новоселовский» совхоздо 5 һаратай зургаан эрэ түлгэнүүдтэ туршалга хэгдэһэн байна. Мал иимэ тэжээлые гү, али гранул болгогдоһон һолоомые һайнаар эдихэдээ ашаг шэмэсэ эрид дээшэлүүлнэ. Гранул болгогдоһон, үгышье һаа шэнэ буйлуулагдаһан тэжээл миин юрын шэнгисын һолоомондо орходоо шанараараа 3—3,5 дахин дээшээ байдаг.

К. А. Тимирязевай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын академиин фермэ дээрэ мүн лэ иимэрхүү туршалга хэгдэһэн юм. Тиихэдээ зургаа һаратай, адли шэгнүүртэй эрэ түлгэнүүд абтаһан байна. Эдэнээ хоёр бүлэг болгожо хубаарилаад, хоёр ондоогоор эдеэлүүлжэ эхилээ. Түрүүшын шалгалтын бүлэгэй хонидой толгой бүридэ туршалгын үедэ 108 килограмм үбһэ, хоёрдохи туршалгын бүлэгэй түлгэнүүдэй толгой бүхэндэ 90 килограмм буйлуулагдаһан һолоомо үгөө. Мүн лэ бултандань нэмэжэ 78 килограмм талха таряанай зүйл ба тэжээлэй свекло эдюулэлсээ.

Ингээд һүүлдэнь шалгажа харахадань, туршалгын бүлэгэй түлгэнүүд шэгнүүр сүүлхэдэ шалгалтын бүлэгһөө холошье гэгдээгүй байшоо. Харин мяханайнь белогыень тодорхойлходонь, туршалгын бүлэгэй түлгэнүүдэй мяханайнь шанар дээшээ гэжэ элирхэйлэгдээ.

«Новоселовский» совхозой эхэ хонид иимэ тэжээл эдихэдээ, нооһониинишье дээшээ, хурьгадшье олоор абтаһан байна.

М. ЛАРЬКИН,
СССР-эй ВДНХ-гай методист.

Москва хото.

МОСКВА. Эгээл имманүүд 22 дабхартай байрын гэрнүүд Алтуфьевскэ шоссе дээрэхи Биберево һуурин шадар баригдаха байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: № 2 комбинадайхид 500 байратай гэрнүүдые хабсаргана. ТАСС-ай фото.

МҮНӨӨДЭР—СОВЕТ МИЛИЦИИН ҮДЭР

...ИИТЫН ГУРИМ НАРИНААР САХИХА

[illegible] ...лин байгуу... алдарта ...сэбэ. Агуу... хубисхалай ...мүндэлһэн ...манай бүгэдэ ...совет хүн ...түлөө ...гэшэ. ...тоодын хэ... хүдэлмэ... совет арад... КПСС-эй XXVI ... ЦК-гай ...нүүдэй шиид... бэелүүлхын ...зоригтойгоор ... ...рондо байгуу... хадаа хүг... ...налис об... ...ар ехэ туй... ...гэн болоно. ...лгые усад... шалтагаануу... зорилго ...бэри доро со... комсомо... органуу... коллективүүдэй ...тын хамтын ...дэнэ бшуу. ... заршам на... ...лаар хүдэл... ЦК-гай нояб... он), июниин ...мүүдэй удаа ...гдажа бай... ...партийна болон комсомолой организацинуудай зууршалгаар ажалша коллективүүдһээ олон тоото залуушуул совет милициин зэргэдэ нэмэжэ ороһон байна. Тиигэжэ ветеранууд болон залуушуулай харилсаа холбоон байгуулагдана, саашадаа улам амжалтатайгаар ажал хүдэлмэреэ ябуулха арга нүхэсэл олдоно ха юм. Залуу хүнүүдые һурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, баян дүй дүршэлөө зорюулдаг ветеранууд манайда олон юм. Агуу Октябриин сасуутан гэхээр болоһон А. А. Макаров, В. И. Филатов, С. С. Перепанов, А. В. Ахметзянов, Д. С. Цыренов болон бусад мүнөөшье милициин хүдэлмэридэ шадал зэргээрээ туһалдаг юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда хабаадаһан И. Н. Норбоев, В. М. Жилин, Ф. Э. Наглаев, И. Г. Голубев, А. И. Манкуев, милициин отличнигууд И. С. Рябцев, К. Н. Соколов, Б. М. Спирин, П. Б. Самбуев болон бусад залуушуулай бодото хүмүүжүүлэгшэд болонхой. Һурган хүмүүжүүлэгшэдэй энэрхы сэдьхэлээр, анхарал оролдолгоор Советскэ районой Соведэй гүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай уголовно бэдэрэлгын отделениин начальник С. М. Табинаев, Октябрьска райсоведэй гүйсэдкомой ОВД-гэй мүрдэгшэ Л. А. Назаров, Хонто-Байгалай ОВД-гэй БХСС-эй инспектор А. Ф. Маслов, Гүрэнэй автоинспекциин ахалагша инспектор Н. Н. Антрашкевич, милиционер-жолоодогшо А. А. Чмелев болон бусад эрхимээр албаяа хэжэ ябанад.

Олониитын газарта, үйлсэнүүдтэ, магазинууд ба элдэб складуудта болон бусадшье газарта гуримтай байха эрилтэ бүхы ажалшадай урда табигдадаг гэе. Гурим сахигшад хүн зоной амгалан тайбан байдалые сахижа, хуули эбдэдэг, хулиган ябадал гаргагшадтай, хулгайшадтай үдэр бүри тэмсэхэ уялгатай, тэмсэдэгшье.

Участково инспекторнүүдэй хүдэлмэри олон янзын, хүндэтэйшье ба харюусалгатайшье албан гэжэ тэмдэглэгдэдэг. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр ажалшадтай зэргэшэн байдаг тула гэмтэ ябадал гаргаха, хулгайлха ушарһаа һэргылхэ, хуули ёһо тухай олониитын дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг. Үрдахи уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэдэг участково инспекторнууд республика доторнай олон. Захааминай районно Соведэй гүйсэдкомой ОВД-гэй инспектор В. Ц. Нимаев нэн түрүүн тэдэнэй тоодо оролсоно. Тэрэ өөрынгөө участок дээрэ гурим сахиха хэрэгтэ олониитын хүсые шадамагаар хэрэглэдэг, гэмтэ ябадалһаа һэргылхэ хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулдаг, эрхэтэдэй гомдол ба мэдүүлгэнүүдые болзор соонь хаража үзэдэг юм.

Улаан-Үдын Железнодорожно районно Соведэй гүйсэдкомой ОВД-гэй участково инспектор В. Н. Доржиевта, Загарайн районой милициин — А. В. Дубининда «Эрхим участково инспектор» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдонхой. Тэдэнэр гэмтэ ябадалые элирүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулдаг байна. Хуулиин наһа гүйсөөгүйшүүлэй зүгһөө гурим журам эбдэхэ ябадал һэргылхэ хэрэг милициин хүдэлмэридэ бага бэшэ һуури эзэлнэ. Гэр бүлэдөө, һургуулинуудта, ажалда, һайн һайхан юумэндэ дуратай байхаар хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриин дутагдалнуудһаа уламжалан, хуулиин наһа гүйсөөгүйшүүл гэмтэ ба хулиган ябадал гаргадаг гэжэ мэдэнэбди.

Зүгөөр, гэм зэмэтэйшүүлэй зэмыень амасуулха гэһэн тусгаар зорилго табигдадаггүй юм. Һургуулиин, олониитын, милициин хиналта доро «хүшэр» үхибүүдые абажа, хуули эбдэхэ, хуули хэрэглэнгүйгөөр хүмүүжүүлхэ зорилго табигдана. Гэмтэ ябадал гаргажа болохоор хүүгэдэй дунда һэргылэмжын, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулхатайгаа хамта тэдэнэй ушар шалтагаануудай үндэһэ һууриие усадхаха шухала. Железнодорожно ОВД-гэй уголовно бэдэрэлгын инспектор Н. Н. Рогалев, Загарайн ОВД-гэй — Н. А. Молоков, Мухар-Шэбэрэй ОВД-гэй уголовно бэдэрэлгын инспектор Э. Д. Цыренжапов болон бусад бүхы хүдэлмэреэ эгээл ниимээр ябуулжа шададаг.

Гүрэнэй ба ниитын зөөриие совет хүнүүд нюдэнэй сэсэгы мэтээр аршалан хамгаалха уялгатай. Хамтын зөөридэ нарин нягтаар, эзэн ёһоор хандаха бүримнай гүрэн түрэмнай улам баяжана гэжэ мэдэнэбди. Тиимэһээ социалис зөөри хамгаалха, гүрэнэй зөөридэ эзэн бусаар хандаха, тэрэниие үрихэ, үбэршэлхэ ябадалтай тэмсэл шангадхаха асуудалда саг үргэлжэ анхарал хандуулагдаха ёһотой бшуу. Дотоодын хэрэгүүдэй органууд барилга, худалдаа наймаанда, хүйгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин предприятинуудта, транспорт ба хүдөө ажахыда нюусаар хулгай хэхэ ушарнуудые элирүүлхэ тушаа хэмжээнүүдые абажа байдаг.

Предприятинууд болон организацинуудай зөөри абажа гарадаг «жэжэ» хулгайшадтай шанга тэмсэл ябуулагдадаг болоо.

Манай хүдэлмэридэ арадай дружинынгууд сэгнэшэгүй ехэ туһаламжа үзүүлдэг юм. Улаан-Үдын һүнэй комбинадай, «Бурятшвейобыт» нэгэдэлэй арадай дружинанууд эрхимээр хүдэлнэ.

Обществодо харша үзэгдэлнүүд—архидалга, ажалгүй зайгуултаха гэхэ мэтэшэлэн һамуу муухай ябадалтай тэмсэл шэнэ хүниие хүмүүжүүлгэтэй нягта холбоотой гээд мэдээжэ. Тодорхойлон хэлэбэл, архидалга хүнэй бэедэ, гэр бүлэдэ, залуушуулда тон муу нүлөө үзүүлнэ. Тиихэдэ бүхы гэмтэ ябуулгануудай хахадынь архидалга дээрэһээ болодог гэжэ гэршэлэгдэнэ. КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он), июниин (1983 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, милициин органууд Соведүүдэй депутадуудай бүлэгүүдтэй, ажалша коллективүүдтэй, предприятинуудай кадрнуудай таһагуудтай хамтаран, архиншад ба ажалгүй зайгуултагшадтай тэмсэдэг болоо. «Ажалай социалис журам бэхижүүлхэ хүдэлмэриие шангадхаха тухай» КПСС-эй ЦК-гай Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй тогтоол, ажалша коллективүүд тухай СССР-эй Хуули, административна ба уголовно хуулинуудта оруулагдаһан, нэмэлтэнүүд үйлэдбэри дээрээ, гэртээ, олониитын газарташье журам наринаар сахиха арга олгоһон байна.

Совет милициин хүдэлмэрилэгшэд арад зондоо амгалан тайбан байдал хангаха, элдэб муу муухай ябадалһаа хамгаалан аршалха гэһэн тодорхой зорилго бэелүүлдэг байна.

Манай албан саашадаа улам нарижуулан һайжаруулагдажа дутагдалнууд усадхагдаха ёһотой. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой, СССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын тогтоолоор политорганууд бии болгогдобо. Тэдэ органуудай урда партийно-политическэ үзэл сурталай ба хүмүүжүүлгын, соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэри эмхидхэхэ ба ударидаха, албанайнгаа уялгануудые дүүргэхын түлөө милициин хүдэлмэрилэгшэдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ зорилго табигданхай. Энэнь дотоодын хэрэгүүдэй органуудай кадрнуудай үзэл сурталай ба политическэ болбосоролые, мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ тушаа партиин саг үргэлжын анхарал оролдолгые гэршэлнэ.

Милициин хүдэлмэрилэгшэдэй зэргые арюун сэбэр байлгаха, ажал ябуулгадаа үшөө үндэр үрэ дүнгүүдые туйлаха ябадал партийна ба комсомолой организацинуудай түрүүшын хэрэг болоно.

Республикымнай милициин хүдэлмэрилэгшэд 66 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэжэ байхадаа, хуули ба гурим бэхижүүлхэ талаар хэгдэдэг хүдэлмэринингөө дүнгүүдые үнэн сэхээр, партийна ёһоор сэгнэжэ, дутагдалнуудаа усадхаха хэмжээнүүдые хараалжа байна. Тиигэжэ бидэнэр арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи, мүн бүхы табан жэлэйнгээ түсэбүүдые үлүүлэн дүүргэхын түлөө бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха эрхэ байдалые хангаха зэргэтэйбди.

«Минии милици намайе хамгаална» гэжэ хаа хаанагүй хэлэжэ байхаар уялгаяа улам һайнаар дүүргэхэ ёһотойбди.

Н. БУТУХАНОВ,
республикын дотоодын хэрэгүүдэй министр.

Т ЭРДЭМ, ТЕХНИКЫН ТУЙЛАЛТАНУУД

...Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи эрдэм, техникын талаар Ленинскэ ...СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олгохо комитедэй эрдэмтэ секретарь, ...ческэ эрдэмэй доктор профессор В. Н. ЧЕТВЕРИКОВТОЙ хөөрэлдөөн

[illegible] ...бэриин ашаг ...лха, эрдэм, ...гжэлтэ дэб... ...илалтануудтай ...уйлалтын бү... ...лдуулан нэ... ...олгоһон гүн... ...шэнжэлгэнүүдые ...ион байгуул... ...дог, совет эр... ...шэглэл бо... ...хамта манай ...ическа ба соё... ...асари ехэ ...эрдэмтэдтэ бүри ...ые табина. ...ны үрэ дүн... ...хүүлгэ, шэн... ...үрэ дүнгүүдые ...үргэнөөр ...эдэбхитэйгээр ...экономикын, ...ба соёлой ...эрилтэ хэрэг... ...шиидхэлгэдэ ...хэсүүлэн хабаа... ...эхэ асуудал... ...ниндэ хабаатай.

...XXVI съездын, ...ай ноябриин ...юниин (1983 ...ай шиидхэбэ... ...лэн нимэ ...эм, техникын ...оной Гүрэнэй ...полодо табиг... ...бүтээлнүүдэй ...үндэһэ нуу... ...үндэр дээ... ...дые олгохо ...правительст... ...отор эдэнэй ...лаар дэлхэйн эрдэм, техникын хэмжээе тодорхойлхо бшуу.

Тусхайлбал, газай шэнгэн бодосой түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдтэ долгиной хүсые теоретическэ талаарнь шэнжэлгэнүүд, ороной элдэб хото городуудай эрдэмтэдэй хэдэн коллективүүдэй харилсаанай үрэ дүнгүүд үндэрөөр сэгнэгдэжэ, шанда хүртэһэн байха юм.

Статистическэ механикын хэдэ хэдэн математическа арга онолнуудай зохёогдоһон бүлэг шэнжэлгэнүүдэй ашаг үрэ айхабтар ехэ байна. Тэдэ үргэнөөр хэрэглэгдэнэ, прикладной математическа физикын орёо ехэ зорилгонуудые шиидхэхэ арга олгоно.

Мүнөөнэй биологиин эрдэм ухаан бодосуудай һэлгэсэлдээн, харилсаан тухай, ажамидаралда шухала удха шанартай молекулэнүүд, биологическа мембранануудд, уг залгамжалгын, организмуудай хубилдаг байлгын онсо шэнжэнүүд тухай ехэ нээлтэнүүдые хэһэн байна. Тэрэ амидарал болодог хубилалтануудта гүнзэгы ехэ нүлөө үзүүлдэг байна. Биологическа хэдэ хэдэн шэглэлнүүдээр хэгдэһэн ехэ шэнжэлгэнүүд гүрэнэй үндэр дээдын шагналаар тэмдэглэгдээ.

Амитадай генетическэ зүйлнүүдэй шэнэ шэнжые — «һүрэжэ байдаг» генэнүүд гэдэгые шэнжэлэн элирүүлгэ тэрэ тоодо ородог байна. Амитадай бусад генэнүүдтэ тэдэнэй эдэбхитэйгээр нүлөөлдэг байһаниинь элирүүлэгдээ. Эдэ бүгэдэ медицинын, хүдөө ажахын бодото зорилгонуудые шиидхэлгэдэ шухала удха шанартай байха бшуу.

Биологическа мембранануудта липидүүдэй окисленидэ оролгын орёо нарин зүйлнүүдые шэнжэлдэг авторска коллектив научна шэнэ шэглэл зохёогоо.

Мүнөө медицинскэ генетикэ хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэжэ байна. Тэрэнэй мүнөөнэй туйлалтанууд нэн түрүүн угай үошэнгүүдые элирүүлгэтэй, аргалалтатай, һэргылэлгэтэй холбоотой юм. Угай түхэл шэнжые тодорхойлдог хромосомон хубилалтанууд тухай, тэдэниие шэнжэлгэдэ совет эрдэмтэдэй онсо өөрсөөр хандадаг тухай бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэ болонхой. Элүүрые хамгаалгын ажал ябуулгада тэдэнэй үрэ дүнгүүдые хэрэглэхэ арга олгоһон гүнзэгы удхатан шэнжэлгэнүүдые хэһэн коллектив үндэр шагналда хүртэбэ.

Шагнагдагшадай списогтэ эрдэмтэд-медигүүдэй ондоо хүдэлмэриин табигдаад байһые харанабди. Хүнэй бэе махабадта бэлогой хубаарилагдан таралгын буруу һүрэлгые эмнэлгын шухала асуудалые тэдэнэр олон жэлэй туршада шэнжэлһэн байгаа. Энэ хүндэ хүшэр үбшэнгэй ягаад бии болодог байһые гүнзэгыгөөр шэнжэлгэ тэрэниие зүбөөр тодорхойлхо, аргалха арга тэрэнэй авторнуудта олгобо.

Сибириин магматическа ба эндогенно рудагай хүгжэлтэнүүд энэ жэлэй Гүрэнэй шан олголгодо табигдаһан научна зохёолнуудай дунда бии.

«Марксизмын философиин бүрилдэн хүгжэлгэ», «Залуу Маркс» болон «К. Марксын теори болон методологиие гуримшуулгын гол ёһонууд» гэһэн монографинууд гуманитарна эрдэм ухаанай түлөөлэгшэдэй зохёол бүтээлнүүдэй дундаһаа онсо шалгарһан байна. Энэ хадаа марксистско-философиин бии болголгын ба хүгжэлтые, марксистска диалектическэ арга онолой бүрилдэн хүгжэлгын хуули ёһонуудые, ушар ёһо ойлголгын теориин гол ёһонуудые дэлгэрэнгыгээр шэнжэлгын үрэ дүн болоно. Коммунис байгуулалтын мүнөө үеын зорилгонуудта хабаатай авторнуудай тобшолонууд теоретическэ ба практическа талаараа шухала удха шанартай.

Эртэ урдын Русиин соёлой түүхэдэ элитэ ехэ үзэгдэл болоһон эртэ урдын ородой монументальна скульптурые шэнжэлхэ талаар олон жэл соо хэгдэһэн ехэ хүдэлмэриие тэмдэглэхые хүсэгдэнэ. Тэрэнэй автор айхабтар орёо хүдэлмэри хээ. Владимирай, Суздалиин, Юрьев-Польскиин һүмэнүүдые гоёон шэмэглэдэг байһан эртэ урда сагай ородой скульптурын найруулганууды тэрэ эрдэм ухаанай үндэһөөр һэльбэжэ, шэнээр бүтээһэн байха юм.

Тон шэнэ техникэ, түрүү технологи зохёогшод, ашагта малтамалнуудай баялигуудтай ехэ хэбтэшэнүүдые элирүүлэн нээгшэд Гүрэнэй шангуудай лауреадуудай списогтэ оруулагданхай. Тэдэнэй олонхидой дурадхаһан техническэ зохёол бүтээлнүүд элшэ хүсэ, түлишын, материалнуудай, түүхэй эдүүдэй нөөсэнүүдые ехээр алмаха, арьбалха арга олгоно, үйлэдбэриие хурдан түргэнөөр хүгжөөнэ, промышленна эдлэл хэрэгсэлнүүдэй шанарыень дээшэлүүлнэ.

Эрхим шанартай хромоор баян продуктнуудые гаргаха талаар томо ехэ үйлэдбэри байгуулха арга олгоһон түрүү үзэлтэй һанал бодолые бэелүүлгэ үндэрөөр сэгнэгдэһэн байна. Энэ хүдэлмэриин үедэ мүндэлһэн хэдэ хэдэн зохёол бүтээлнүүд гадаадын оронуудта лицензээр худалдагдаа.

Далайн флодой министерствын оршондо түлишын-элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдые бэдэрдэг эрдэмтэдэй, мэргэжэлтэдэй бүлэгые тэмдэглэжэ болоно. Электро болон элшэ хүсэнэй машина бүтээлгые хүгжөөхэ талаар шухала удха шанартай техническэ асуудалнуудые шиидхэдэг мэргэжэлтэдэй ехэ коллективэй хүсэлэл оролдолгонууд үндэр шагналаар тэмдэглэгдэһэн байна. Энэ хадаа научна, конструкторска ба технологическа гүнзэгы ехэ шэнжэлгэнүүдые үйлэдбэридэ хэрэглэлгын аша үрэ ехэтэй байлгын гэршэ жэшээ болоно.

Программа жолоодолготой орёо нарин детальнуудые тодо нарянаар бүтээхын тула хэрэглэгдэхэ станогуудые зохёон бүтээлгэ, Дунда Азида эгээл ехэ газай конденсадай ашагта малтамалтай газарые элирүүлэн нээлгэ; нефтепродуктнуудые үйлэдбэрилгые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, автомат онһоор хангаха арга олгоһон хүдэлмэри; нүүрһэнэй ба ашагта малтамал шанаржуулгын промышленностьда амжалтатайгаар хэрэглэгдэдэг арьбалалта ехэтэй түрүү арга: сэхэ доошонь үрэмдэлгэ хэхэ бүтээсэ ехэтэй тон шэнэ түхеэрэлгые зохёон бүтээлгэ Гүрэнэй шангуудта хүртэһэн байна. Эдэ бүгэдэ эрдэм, техникын туйлалтануудые арадай ажахыда үргэнөөр хэрэглэхэ арга олгоно.

Агропромышленна комплексын һалбаринуудта эрдэм, техникын хүгжэлтэ, дэбжэлтые хурдадхаха гээшэ мүнөө үеын шухалын шухала зорилгонуудай нэгэниинь болоно. Эрдэм, техникын талаар Ленинскэ ба СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олгохо комитет шагналнуудые зүбшэн хэлсэхэдээ, хүдөө ажахын үйлэдбэриие хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ эрилтэнүүдтэ онсо анхаралаа хандуулһан байна.

Ороохо сэбэрлэдэг агрегадуудые, таряа сэбэрлэн хатаадаг комплекснуудые зохёон бүтээжэ, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн, технологиие нарижуулан һайжаруулжа шадаһан авторска коллектив Гүрэнэй шангай лауреат болоо. Энэнь ажалай бүтээсые 7—10 дахин дээшэлүүлхэ, экономическа ехэ олзо үгэхэ арга олгоно.

Үргэн ехэ талмай дээрэхи газарай хүрьһэнэй шииг нойтые холоhоо тодорхойлхо арга дурадхаһан бүлэг эрдэмтэд, конструкторнууд амжалта туйлаа. Һая болотор ажахынуудта газар дээрэхи хэмжүүрнүүдэй туһаламжаар хэгдэһэн энэ хүдэлмэри ехэл хүшэр хүндэ байһан юм. Шэнэ арга дурадхаһан авторнууд газарай шииг нойтые хэмжэхэ приборнуудые самолёдууд дээрэ тодхон табихые дурадхаба. Прибор тон шэнэ түхэлтэйгөөр бүтээгдэнхэй. Энэ шэнэ зүйл РСФСР-эй ба бусад республиканууудай газар дээрэ амжалтатайгаар туршагдаа.

Комбайнай, тракторай алмалта, арьбалалта ехэтэй двигательнүүдые зохёон бүтээһэн авторнууд, Дунда Азиин сүл губита нютагуудта уһанай ба хүдөө ажахын барилгын индустриальна аргануудые зохеогшод хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна.

Дээдэ һургуулинуудай, дунда һургуулиин, партийна ба экономическа һуралсалан системэдэ хэрэглэгдэхэ учебнигүүдэй авторнууд лауреадууд болобо.

Совет эрдэмтэд болон мэргэжэлтэдэй эрдэм ухаанай, үйлэдбэриин айхабтар орёо, үргэн ехэ зорилгонуудые шиидхэжэ шадаха байнаень энэ жэлэй Гүрэнэй шангай лауреадуудай зохёол бүтээлнүүд элирхэйлэн гэршэлнэ. Тэдэниие амжалтатайгаар шиидхэлгэ арадай ажахын олон һалбариие эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтын орьёлдо гаргаха арга олгохо байна.

(ТАСС).

ФОТОРЕПОРТАЖ

АРШАЛАН ХАМГААЛАГШАД

Агуу ехэ Октябриин 66 жэлэй жабхаланта һайндэрэй урда тээхэнэ, юрын нэгэ үдэр Улаан-Үдын Советскэ районой дотоодын хэрэгүүдэй таһагта ороходо, хүлгөөтэйхэн байгаа һэн. Тэрэниие ойлгосотой байгаа юм бэзэ. Юундэб гэхэдэ, бүхы ороной, тэрэ тоодо районойнгоо хүн зоной энэ жабхаланта һайндэрые амгалан тайбанаар угтахаһа бэлдэжэ байхадань, ниитын журам заршам һайнаар сахиха зорилго милициин хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигдана бшуу.

...Милициин таһагта тэрэ үдэр дежурлажа байһан ахалагша лейтенант В. Т. Поповой урдахи телефон ханхинашаба.

— Милициин таһагай дежурна Попов шагнажа байна!— гэжэ тэрэ тоб байса харюусаба. Телефоноор хөөрэлдэһэнэй удаа ахалагша лейтенант Попов зэргэлжэ байһан туһалагшадаа даабари үгөөдхибэ. Уданшьегүй тэрэнь хэдэн хүнүүдтэй машинада һуугаад, яаралтайгаар гүйлгэжэ ябашоо һэн.

— Һайндэрэй урда тээ, Владимир Тихонович, гэмтэ ба хулиган ябадал гаргаха, юумэ хулгайлха ушарнууд үсөөн байдаг ааб даа,— гэжэ һанажа ябаһанаа элирхэйлхэдэмнай:

— Хулгайшад болон бусад орёо хэрэгүүдые мүрдэгшэд элирүүлхэ ушартай болодог, — гэжэ мүрдэлгын таһагай начальник А. С. Шумилов хөөрэбэ.

Энээниие гэршэлэн, хэдэ хэдэн хэрэгүүдые эндэ дурдая. Магазин гү, али склад, һогтуу хүниие тоноһон тухай мэдээсэлнүүд заримдаа ородог. Эндэ ямар шалтагаан бииб гэхэдэ, гүрэнэй зөөриие һайнаар хараха, найдамтай газарта байлгаха тухай асуудал тэдэнэр «мартажархидаг» байна бшуу.

— Элдэб эсын, заримдаа тон гэмтэд һайндэрые һамбаашалдаг юумэл даа. Тиимэһээ бидэнэр һайндэрнүүдэй дүтэлхэдэ улам һэрэмжэтэй байдагбди,— гэжэ харюусаа һэн.

Советскэ районой милициин таһагай хүдэлмэрилэгшэд үдэр, һүнигүй ажалша арад зонойнгоо амгалан байдалые сахижа байдаг. Тус таһагай начальнигай орлогшо А. М. Богуславский олон хүдэлмэрилэгшэд соонһоо эрхимүүдэй нэрэнүүдые дурдаба. Милициин таһагай дежурнын орлогшо Э. Н. Махутов, милиционер-жолоошон А. А. Выгран, участково инспектор В. Н. Никитин, ахалагша мүрдэгшэ Л. Е. Дубинина, мүрдэгшэд П. С. Мальцев, А. Б. Будажапов болон бусад тэдэнэй тоодо оролсоно.

...«Росторгодежда» нэгэдэлэй баазын эд бараа худалдалгын таһагые даагша К. А. Вяткина «Спортивна эд бараан» гэжэ магазинда үгтэхэ 180 джинсэ умдэнэй 150-иень танилнуудтаа худалдажархиһан байба.

...Джамбул хотоһоо ерэһэн эрхэтэн Руппенко гэгшэ худал хуурмагаар наймаалагшадай мүнгыень абадаг байгаа гэжэ мүрдэлгөөр элирүүлэгдэбэ.

...Тиихэдэ городой нэгэ магазиниие тоноһон бүлэг хулгайшадые мүрдэгшэ Л. Д. Будажапов богони болзор соо хойноһоонь мүрдэжэ олоһон байна.

Иимэрхүүгээр мүрдэгшэдэй урагшатай ажалые гэршэлһэн жэшээнүүдые үшөөл дурдажа болохо байгаа. Зүгөөр Советскэ районой милициин хүдэлмэрилэгшэд районойнгоо хүн зоной амгалан тэнюглэн ябахын, арадай баялиг—социалис зөөриие хулгайда оруулангүй хамгаалхын, архиншадай, хонжоо наймаа хэгшэдэй «харгыень» хаахын тула бүхы хүсэеэ, мэргэжэл шадабаряа зорюулан ажаллана гэжэ онсолхо ёһотойбди.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Таһагай дежурна ахалагша лейтенант В. Т. Попов ажалдаа; 2. Ахалагша мүрдэгшэ Л. Е. Дубинина; 3. Хуулиин наһа гүйсөөгүйшүүлэй хэрэгүүдэй талаар инспектор О. Г. Доржиева үхибүүдэй дунда.

А. ШОЙЖОЛОВ, С. ОЧИРОВ,
манай корр.

Зураглал

АХАЛАГША ИНСПЕКТОР

...Залуушуулые һурган хүмүүжүүлхэ талаар милициин таһагай начальнигай орлогшо Виктор Владимирович Бодровто хандан, эрхим хүдэлмэрилэгшэдөө нэрлэхыень гуйхадамнай, тэрэ хургаа даран байжа тоолож эхилбэ. Тэдэнэй дундаһаа уголовно бэдэрэлгын ахалагша инспектор Эрдэни Доржиевич Цыренжаповые нэн түрүүн нэрлэбэ.

— Эрдэни Доржиевичнай өөрөө үгы байна. Албанайнгаа хэрэгээр Шаралдай, Заган тосхонуудта хүрэхөөр гараһхай, үдэшэ орой бусаха даа, — гэбэ.

Хойто үдэрынь хэлсэһэн болзортоо Мухар-Шэбэрэй районой дотоодын хэрэгүүдэй таһагта ороходомнай, Виктор Владимирович набтаршаг бэетэй, хурса харасатай, даруухан зантай хүндэ дүтэлжэ:

— Танилсагты, ахалагша инспектор Цыренжапов танай урда зогсожо байна, — гэбэ.

Даб гээд өөр тухайгаа хөөрэшэхөөр бэшэ ха гэжэ бодомжолон, Эрдэни Доржиевичай ажал хэрэгээр һонирхобобди. 1979 онһоо тэрэ эндэ ажаллана. Хабаровскын милициин тусхай дунда һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр, Мухар-Шэбэрэй район эльгээгдээ һэн. Тэрэ гэһээр оройдоол 3—4 жэл үнгэрбэ. Тиигэбэшье нүхэр Цыренжапов энэ хугасаа соо совет милициин эрхим хүдэлмэрилэгшэ болохо байһанаа харуулжа шадаа. Залуу лейтенант үдэр бүхэнөө ашаг үрэтэйгөөр, үнгэргэхые оролдодог байгаа. Спортоор бэеэ һоридог, ажалдаа хэрэгтэй номуудаар, журналнуудаар ехэтэ һонирходог юм. Тиихэдээ аха нүхэдэйнгөө һургаал, заабаринуудые анхаралтайгаар шагнадаг. Хамта ажалладаг нүхэдынь тэрэнэй даалгагдаһан ажал хэрэгтээ харюусалга ехэтэйгээр, оролдосотойгоор хандадагыень ходо сэгнэжэ байдаг.

Үнэн зүрхэнһөө дурлан шэлэжэ абаһан мэргэжэлдээ харюусалга ехэтэйгээр хандадаг дээрэһээнь, комсомолой болон партийна организацинууд тэрэнэй ажал хэрэгыень, оролдолгыень үндэрөөр сэгнэн, уголовно бэдэрэлгэдэ ажаллаха үедөө тэрэнэй оруулһан хубитань ехэ гэжэ тодоруулһан байна.

— Түрүүшынтнай һурган хүмүүжүүлэгшэ хэн бэ? — гэһэн асуудалда Эрдэни Цыренжапов ехэл дуратайгаар:

Иосиф Тыхеевич Будаев, — гэбэ. — Иосиф Тыхеевич мүнөө Загарайн райондо ажаллана. Тэрэ уулзаха бүхэндөө ажал хэрэгээрни һонирходог юм. Амжалтаарни баясадаг. Бишье аха нүхэрэйнгөө, һурган хүмүүжүүлэгшынгөө алхам бүхэниие анхаралтайгаар шэртэн ябадагби...

Эрдэни Доржиевич мүнөө өөрөө залуушуулай һурган хүмүүжүүлэгшэ болонхой. Тэрэнэй һурагша Николай Паландоржиев мүн лэ амжалтатайгаар ажалладаг. КПСС-эй гэшүүн. Тиихэдэ һаяхана ажаллахаяа ерэһэн Геннадий Тугжиев мүн лэ тэрэнэй һурагшань болонхой.

Ямар ушарһаа милициин хүдэлмэрилэгшэ болообта? — гэжэ асуухадамнай, ахалагша инспектор энеэбхилэн инигэжэ харюусаа:

— Сэхынь хэлэхэ болоо һаа, һургуулиин шаби ябахаһаа эхилэн милиционер болохые хүсэдэг, бэрхэ мүрдэгшэ ябаһан Шерлок Холмс тухай номуудые уншадаг, совет милициин ажал хэрэгүүдые харуулһан кинофильмүүдые дуратайгаар харадаг һэм. Дуратай мэргэжэлээ шэлэжэ, һанаһан хүсэлөө бэелүүлһэндээ омогорхохол ёһоороо омогорхон, бүхы наһаяа энэ ажалдаа зорюулхаар бэлэнби. Хани нүхэрни мүн лэ иимэл мэргэжэлтэй, Свердловск хотын юридическэ институт дүүргээд, мүнөө арадай судьягаар ажаллана.

Зүб лэ даа, дуратай мэргэжэлээ шэлэн, дурлаһан ажалаа хэжэ ябахаһаа үлүү ямар жаргал байхаб? Санжима Бадмажаповна Эрдэни Доржиевич хоёр Валерий хүбүүгээ мүн лэ иимэ хатуу зоригтойгоор хүмүүжүүлхые оролдоно. Тиихэдэ Эрдэни Цыренжапов милициин дээдэ һургуулида орохо хүсэлтэй юм.

Х. ДОРЖИЕВА.
Мухар-Шэбэрэй район.

hэмди. Шэнэ маршрудай Агуусхэ Октябриин hайндэрэй урдахана нээгдэhэн ушар гүнзэгы удха шанартай гэжэ hанагдана.

...Долоон километр утатай замаараа долоодохи номерой трамвайнууд дунгинан гүйлдэжэ эхилбэ. Иигэжэ, ажалша хүн зоной аша туhада зорюулагдаhан үшөө нэгэ hайн hайхан хэрэг hайндэрэй бэлэг болобо гээшэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ; 1. В. П. Убеев А. А. Петуховада Хүндэлэлэй грамота барюулна. 2. Энэл даа долоодохи номероймнай трамвай.

А. ШОНЖОЛОВОЙ фото.

РЕПОРТАЖ

ДОЛООДОХИИН ЗАМ ДОЛООН МОДО УТАТАЙ

Валентина Терешковагай нэрэмжэтэ үйлсын hүүл багта, анхандаа Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай сэсэрлиг байhан талмайн буланда ноябриин 5-най үдэр илангаяа хүлгөөтэй байба. Эндэ трамвайн шэнэхэнүүд вагонууд хойно хойноhоон ерээд лэ тогтоно. Шэнэ долоодохи номерой маршрудай нээгдэhэн ушарта зорюулагдаhан баяраи митинг боложо, ниислэл хотымнай ажалшад, барилгашад, партийна болон совет организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд олоороо сугларба. Барилгын хүдэлмэринүүдые ударидаhан ахалагша прораб В. В. Родионов гэр байрын-коммунальна ажахын управлениин түлөөлэгшэдтэ заншалта hүлдэ-түлхюур сугларагшадай нэрьемэ альга ташалган доро барюулба. Удаань Улаан-Үдын горгүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. П. Убеев КПСС-эй Октябрьска райкомой нэгэдэхи секретарь И. А. Антакшинова хоёр торгон утаhа таhара хайшалжа, замай нээгдэhэн тухай соносхоно. Улаан үнгэтэй вагонуудшье хойно хойноhоо hубарилдан хотын зүүн урдахи шэнэ кварталнууд тээшэ зурялзаба. Энэ шэнэ маршрудаар эгээн түрүүлэн ябаха дуратайшуул тэрэ үедэ ехэ олон олдоо.

— Амжалтатай hайн аян зам болог! — гэhэн юрөөлэй үгэнүүд хойноhоонь зэдэлнэ.

— Юрөөл болтогой!— гэжэ шэнэ шэглэлээр түрүүшын трамвай жолоодохо хүндэтэ эрхэдэ хүртэhэн Алла Афанасьевна Петухова баяртайгаар харюусана.

Иимэ хүндэтэ эрхэдэ hаяхана «РСФСР-эй гэр байрынкоммунальна ажахын габьяата хүдэлмэрилэгшын» нэрэ зэргэтэй болоhон А. А. Петухова дэмы хүртөөгүй. Ушар юуб гэхэдэ, тэрэ хорёод жэлэй туршада түрэл Улаан-Үдынгөө үйлсэнүүдээр трамвай жолоодоно бшуу. Тиихэдэ Алла Афанасьевна трампарк дотороо хододоо түрүү зэргэдэ ябадаг.

— Энэ шэглэлээр трамвайн ябажа эхилхые бидэнэр үнинhөө хойшо хүлеэгээбди, —гэжэ мантай хөөрэлдэхэдөө, горпромторгын юрист Ц. Цыдендамбаев баяртайгаар мэдүүлбэ.— Дүшэн нэгэдэхи кварталда ажаhуудаг манай гэр бүлынхид үглөө бүри аяар хойшоо. дүрбэдэхи номерой трамвайда ошохо баатай болодог hэмди.

ДУУШАДАЙ ЗАНШАЛТА КОНКУРС

Патриотическа дуунуудай «Красная гвоздика» гэhэн конкурс наймадахяа Хяагта хотодо hаяхан үнгэргэгдэбэ. Городой болон хүдөөгэй соёлой байшангуудай дэргэдэхи дуунай инструментальна ансамбльнууд болон дуушад совет композиторнуудай, мүн лэ өөhэдынгөө найруулhан дуунуудые конкурсын жюрин ба харагшадай үзэмжэдэ дурадхаhан байна. Хэрбээ урдахи конкурснуудта гансал дуунай-инструментальна ансамбльнууд хабаададаг байгаа hаань, мүнөө жэлдэ дуушад болон дуушадай дуэтүүд олошороо гэжэ нэн түрүүн тэмдэглэлтэй.

Конкурсын дүнгүүдээр дуунай-инструментальна ансамбльнуудай дунда «Ритмы» гэжэ ансамбль (Хяагта) нэгэдэхи hуури эзэлээ. Тус коллективэй гүйсэдхэhэн «Совет хилые сахин хамгаалагша», «Хэрбээ бордоhолбол» гэhэн дуунуудынь жюрин болон харагшадай үндэр сэгнэлтэдэ хүртэhэн байна. Гэхэ зуура, энэ ансамблиин дуушад хүгжэмэйнгээ найруулгые дуунайнгаа үгэнүүдтэ ехэ зохидхоноор тааруулжа шадаа гэжэ тэмдэглэмээр. Энэ коллектив 1972 ондо байгуулагдажа, жэл бүри олонхи дуушадайнь hэлгэжэ байгаашье hаань, анха түрүүн абаhан гол шэглэлээ алдаагүй, улам хүгжөөжэ арьбадхаhан байна.

Хяагтын нэхэлгын-трикотажна фабрикын соёлой байшангай директор В. Золотаревой хүтэлбэрилдэг дуунай-инструментальна «Ровесники» гэжэ ансамбль хоёрдохи hуурида гараа. Энэ коллектив залуу, хоёр жэлэй саана байгуулагдаhан. Эдэнэр район доторoo мэдээжэ болонхой. Юуб гэхэдэ, районойнгоо колхоз, совхозуудаар ябажа, концертнүүдээ харуулдаг юм. «Ровеснигэй» дуушад түүрээлгэhэн аялгатай «Эб найрамдалай толи», «Сибирь», «Ниидэн гарадаг полоса» гэhэн дуунуудые конкурсдо гүйсэдхэhэн байна.

Хяагтын дуунай-инструментальна «Импульс» гэhэн ансамбль гурбадахи hуурида гараа. Хяагтын-Адагай хүдөөгэй соёлой байшангай «Хабар» гэжэ ансамбль урмашуулгын шанда хүртэhэн байна. «Пограничный» совхоой залуу хүдэлмэришэд С. Ладыжинский, А. Янчук, Р. Рахматулин болон бусадай гүйсэдхэhэн дуунууд харагшадта яhала hайшаагдаа.

Дуушадай дунда Алтайн хүдөөгэй соёлой байшангай түлөөлэгшэд Августина Гендунова Владимир Томитов хоёр ирагуу hайхан хоолойгоороо, гүйсэдхэхы бэлиг шадабаряараа шалгаржа, нэгэдэхи hуури эзэлээ. Тэдэнэр хоюулаа «Энхэ тайбан», удаань нэгэ нэгээрээ «Түрэл нютаг», «Инаг дураяа мэдүүлиэб» гэhэн дуунуудые хангюурдаа.

Хяагтын райпогой хүдэлмэрилэгшэ Виктор Любишин гитарын хүбшэргэйн гунигтай аялга доро монолог дуунуудые гүйсэдхэжэ, харагшадай халуун анхаралые татаа. Чилиин суута дуушан Виктор Хара, ороноймнай мэдээжэ арадай дуунуудые гүйсэдхэгшэ Жанна Бичевская гэгшэдэй маягта адлихан, хүн зондо хандаhан удхатай «Зогсолто», «Режиссер ба актер» гэhэн найруулгануудынь олоной магтаал hайшаалда хүртөө.

Ехэ-Нугын дуушад В. Гармаев, В. Цоктоев гэгшэд конкурсдо түрүүшынхеэ хабаадажа байбашье, дуунуудаа яhала зохидхоноор хангинуулаа. Гүйсэдхэхы дүршэл шадабаряа үшөөл мүлихөөр.

Патриотическа дуунуудай «Красная гвоздика» гэhэн конкурс район доторнай орил ганса конкурс байhаниинь харамтай байна. Тиихэдэ конкурсдо хабаадагшадые үшөөл олоор хабаадуулбал дуушадай харалга хүрсадхаха зэргэтэй. Духовой оркестрнүүдэйшье хабаадалсаа hаань бүришье hайн байгаа. Тиимэhээ, тобшолол хэхэдэ, колхоз, совхозуудай соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй Хяагтын районой гүйсэдкомой соёлой таhаг анхаралаа бүри ехээр хандуулдаг болыт гэжэ дахин hануулалтай. Байгша оной конкурсын эмхидхэлэй дутуу дундануудые хараадаа абажа, ерэхэ жэлэй дуушадай харалга ёhотой hайндэр мэтээр үнгэргэгдэхэ зэргэтэй.

А. ФАРФУТДИНОВ.

ШЭНЭ КИНО

СУУТА АННА ПАВЛОВА БОЛОН БУСАД

Ородой агүүехэ балерина Анна Павлова гээшэмнай гансал элитэ ехэ артистка бэшэ, харин дэлхэйн баледэй бүхэли эпохо мүн. Хүн зониие бахархуулан гайхуулдаг балерина тухай үльгэр домог үшөө амиды мэндэ ябахадань дэлгэрэнхэй байhан гэхэ...

«Анна Павлова» гэжэ шэнэ фильм агүүехэ хатаршын бүхы ажабайдалые — Петербургын баледэй училищиhаа (1891 он) эхилээд, наhа баратарнь (1931 он) харуулна. Бүхы ажабайдалаа тэрэ искусствода, хүн зондо зорюулаа. Ябаhан лэ газартаа тэрэ түрэлород искусстводаа үнэн сэхэ, дуратай байhанаа тэмдэглэдэг hэн.

Анна Павловагай ажабайдал заха хизааргүй ута аяншалга болон гастрольнуудаар үнгэрhэн гээшэ. Тиимэhээ тус фильмын географиньшье баян.

Фильмын гол рольдо залуу актриса Галина Беляева наадана. Воронежой хореографическа училищи дүүргэhэн энэ басаган мүнөө Щукинай нэрэмжэтэ театральна училищида hурана. Тиимэшье hаа, «Мой ласковый и нежный зверь» «Пощечина», «Все решает мгновение» гэhэн фильмүүдтэ наадажа үрдинхэй. Ямаршье нэрэ сологүй 17 наhатай залуухан балеринаhаа эхилээд, ородой болон дэлхэйн баледэй одон болотороо алдаршаhан Анна Павловагай ролиие гүйсэдхэхэ айхабтар орёо, харюусалгатай зорилго тэрэнэй урда табигдаhан гээшэ. Тиимэhээ тус фильм буулгалгада мүнөө үеын мэдээжэ балетмейстернүүд, педагогууд болон баледэй артистнууд хабаадаhан байна. Мүн тэндэ Ленинградай Кировэй нэрэмжэтэ оперо болон баледэй театрай солистнууд, Станиславский болон Немирович-Данченкын нэрэмжэтэ Москвагай хүгжэмтэ болон Ленинградай Бага театрнуудай артистнууд хабаадалсаа.

Тиихэдэ энэ фильмдэ Англиин актер Джеймс Фокс, американ режиссер Мартин Скорсезе, актер Джон Мюррей, Франциин артист Жак Дебари гэгшэд наадана. Мэдээжэ совет актер Сергей Шакуров элитэ ород балетмейстер Михаил Фокиной ролиие гүйсэдхэнэ.

Харин эдир Аннын рольдо Москвагай нэгэ hургуулиин hурагша Лина Булдакова наадаба.

Ноябрь hарада **«Шел четвертый год войны...»** гэжэ фильм харуулагдаха. М. Горькиин нэрэмжэтэ студида буулгагдаhан энэ лентэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агүүехэ дайн тухай хөөрэhэн хурса сюжедтэй юм.

Совет командовани доболгодо бэлдэжэ байба. Үдхэн ехэ ойе сэрэгшэд дабажа гараха болобо. Тиишэ эльгээгдэhэн хоёр бүлэг тагнуулшадай нэгэнэйнь бусаhан ушар гайхалтай hэн. Тэрэ ой соо тусгаар харууhатай зонын биие тагнуулшад элирүүлэ. Немецүүд юу бэлдэнэб? Юу?

Капитан Надежда Мороз гэдэгэй хүтэлбэрилhэн бүлэг энэ нюусые тааха болоо hэн...

Наташа Ростова, Серафима Корзухина болон бусад эхэнэрнүүдэй ролиие гүйсэдхэhэн Людмила Савельевада тагнуулшадай отрядые толгойлогшын роль түрүүшынхеэ дурадхаhан режиссер Георгий Николаенко энэ актрисын бэлиг шадабариин гүнзэгые, үндэр хэмжээндээ хүрэнхэйень зүбөөр ойлгоhон тула алдуу хээгүй гэжэ hанагдана.

Ехэ залуушье бэшэ эрэ эхэнэр хоёр тухай **«Дамское танго»** гэжэ фильм хөөрэнэ.

Хүбүүгээ гансааран хүн болгоhон Екатерина хубиингаа ажабайдал тухай бодомжолхоёошье болишонхой hэн. Харин томо болоhон хүбүүниинь нэгэтэ hамга абахам гэжэ эхээ залд гүүлэбэ. Тиихэдэл Екатерина түрүүшынхеэ хэндэшье хэрэггүйгөө, гансаардаха болоhоноо мэдэрбэ. Энэ үедэ тэрэ Федортой танилсажа, ажабайдалынь хубилба.

«Таллинфильм» студида **«Арабелла—дочь пирата»** гэжэ фильм буулгагдаhан байна. Арабелла үнэхөөрөө пирадай басаган юм. Тэрэ хара багадаа эхэhээ таhаржа, эсэгэтэеэ корабль дээрэ ехэ болоо. Тэрэ дээрмэшэдhээ жаахашье айдаггүй, тэдэнэй абари зангыень үнинэй мэдэхэ.

Нэгэтэ Арабелла далай сооhоо танигдаагүй хүниие олобо. Тэрэнэйнгээ дээрмэшэдэй hабарта орохогүйнь тула субад шулуу эдилгэ үгөө. Харин Ааду гэжэ нэрэтэй «олзонь» эсэгэ басаган хоёрой ажабайдалые үндэhөөрнь хубилгаха хубитай байшоо.

«Самбо» гэжэ үгэ дуулаагүй хүн манай орондо үгы ёhотой. Самбо гээшэ барилдаанай нэгэ янза гэжэ бүгэдэ тухайлнабди. Сценарист П. Лунгин режиссер Ю. Борецкий хоёрой буулгаhан **«Непобедимый»** гэжэ фильм спортын мастер совет агүүехэ спортсмен Анатолий Аркадьевич Харлампиевай дурасхаалда зорюулагданхай.

Андрей Храмовой рольдо Андрей Ростоцкий наадана.

Мэдээжэ литов уран зохёолшо М. Слуцкисай романаар найруулагдан табигдаhан **Черные страсти»** гэжэ фильм доторoo латыш кинематографистнууд дайнай hүүлээрхи Латвида hүжэрhэн ангиин тэмсэл харуулна.

ФУТБОЛ

«ДНЕПР» ЧЕМПИОН БОЛОБО

Ноябриин 6-да Днепропетровскдо болоhон шанга тулалдаанда «Днепрэй» футболистнууд «Спартагые» 4:2 гэhэн тоотойгоор илахадаа, дүн хамта 49 очко абажа, түрүүшынхеэ СССР-эй чемпион болобо. Алтан медальда хүртэхэ болоhон командын ахалагша тренер Владимир Емец ТАСС-ай корреспондентдэ нааданай дүүрэмсээр иигэжэ мэдүүлээ:

— Чемпион болоходоо, зол, жаргалтай байhамнай гайхалтай бэшэ. Гансашье футболистнууд, командын хүтэлбэрилэгшэд бэшэ, харин футболой хүгжэлтэдэ хубитаяа оруулhан манай областиин бүхы хүн зон энэ амжалтаар хуулита ёhоороо баясана, омогорхоно.

Командын футболистнуудай наадан бүхэндэ харюусалгатайгаар, хандажа, хэмаг хүсэ шадалаа, эрмэлзэлээ зорюулhанайнь ашаар иимэ амжалта түйлагдаа гэжэ нэн түрүүн хэлэхэ байнаб. Манай командада Александр Погорелов, Александр Лысенко, Владимир Устимчик мэтын айхабтар дүй дүршэлтэй аха заха наhанай футболистнуудай хажуугаар Сергей Краковский, Андрей Дилай, Олег Таран гэхэ зэргэ яhала үнихэнэй наадажа эхилhэн, футболдо бэеэ үгэнги мастернууд бии. Тиихэдэ тон түргэн ургажа ябаа халаан сооhоо Виктор Кузнецов, Геннадий Литовченко, Слег Протасов гэгшэдые эндэ илган нэрлэхэ байнаб.

Илагшадhаа дүрбэн очкогоор гээгдэhэн Москвагай «Спартак» командын футболистнууд мүнгэн медальда хүртэбэ.

Нёдондоной чемпион Минскын «Динамо» hүүлшын нааданда өөhэдынгөө талмай дээрэ Ташкентын «Пахтакорые» 2:1 гэhэн тоотойгоор шүүжэ, 43 очкотой болоходоо, бронзо медальнуудта хүртэбэ.

(ТАСС).

ТАСС — АПН

ХИЛЫН СААНАhАА

ҮНДЭР ШАГНАЛНУУД

СОФИ. Совет-болгар хани барисаае, НРБ СССР хоёрой хоорондохи бүхы талын харилсаа холбооe хүгжөөлгэдэ габьяатай байhанайнгаа түлөө, мүн түрэhөөр 70 наhа гүйсэhэнтэйгөө дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Указаар Георгий Димитровэй орденоор шагнагдаба.

БЕРЛИН. Гүрэнэй ба партийна хүтэлбэрилхы тушаалнуудта олон удаан жэлнүүдтэ эдэбхитэйгээр хүдэлhэнэйнь түлөө, СССР ГДР хоёрой хоорондохи хани барисаа ба харилсаа холбоо бэхижүүлгэдэ хубитаяа оруулhанайнь түлөө, мүн тэрэшэлэн түрэhөөр 70 наhа хүрэhэнтэйнь дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ М. С. Соломенцевые ГДР-эй Гүрэнэй Совет Карл Марксын орденоор шагнаба.

АМГАЛАН ТАЙБАН ЕРЭЭДҮЙЕ ХАНГАХА

Агүүехэ Октябриин социалис революциин 66 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Москвада үнгэрэгдэhэн баяр ёhолол гадаадын гүрэнүүдэй олониитэдэ мэдээсэл дамжуулдаг хэрэгсэлнүүдэй гол анхаралда байна. Мүнөөнэй ба удаадахи үетэндэ амгалан тайбан ерээдүй хангахын тула СССР боломоор бүхы юумэ хэнэ. Саашадаашье хэхэ юм гэжэ мэдээсэлэй агентствэнүүдэй, хэблэлэй, радио болон телевидениин мэдээсэлнүүд, тайлбаринууд дотор заагдана. Улаан талмай дээрэ болоhон сэрэгэй парад ба ажалшадай жагсаал аха дүү социалис оронуудай түбэй телевиденеэр харуулагдаhан байгаа. Уласхоорондын энэ орёо хүшэр үедэ түби дэлхэйн үнэн сэхэ бүхы хүнүүдэй анхарал Соведүүдэй орон тээшэ хандуулагданхай гээд, Чехословакиин радио болон телевидениин тайлбарилагшад онсолон тэмдэглээ. Имагтал СССР эб найрамдалай ба эрхэ сүлөөгэй тулгуури мүн шуу.

Шахардуу байдалые hуларуулхын, буу зэбсэг хуряахын түлөө тэмсэхээр СССР-эй шиидэнхэй байhаниинь, амгалан тайбан байдал бэхижүүлхэ, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха эрмэлзэлынь дэлхэйн хэблэлэй тайлбаринууд дотор онсолон заагдана.

Агүүехэ Октябриин социалис революциин 66 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Г. В. Романовай хэлэhэн элидхэл Улаан талмай дээрэ. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй оборонын министр, Советскэ Союзай Маршал Д. Ф. Устиновай хэлэhэн үгэ уласхоорондын олониитын ехэ hонирхол үүсхэбэ.

«Социализм — эб найрамдалай ба хүгжэлтэ дэбжэлтын эгээл найдамтай хамгаалагша», «Амидаралта ехэ хүсэнэй үе шатын хэрэг», «Агүүехэ Октябриин түйлалтанууд — революциин хэрэгэй хүсэтэ түлхисэ» гэhэн гаршагууд доро Болгариин газетэнүүд «Октябриин суртал бодолнуудай агүүехэ амидаралта хүсэн ба хэрэгүүд» гэhэн элидхэлые толилhон байна. «Социализм амгалан тайбан байдалай эгээл хүсэтэй хэрэм байгаа, байhааршье» гээд Нойес Дойчланд бэшэнэ.

Рейганэй засаг захиргаан баалалта заналтын, бэеэ даанхай гүрэнүүдэй хэрэгүүдтэ убайгүйгөөр хамаарха дай журөөдэлгын политика бэелүүлнэ гэжэ Советскэ Союз шүүмжэлбэ, — гэээд «Нью Йорк таймс» тэмдэглэнэ. СССР Рейганэй засаг захиргаанай политикые буруушаагаа, дайнай hүүлээрхи арбаад жэлнүүдтэ үшөө хэзээдэшье уласхоорондын байдал иимэ орёо түбэгтэй байгаагүй гэжэ мэдүүлбэ, гээд «Вашингтон пост» бэшэнэ. Хэрбээ США-гай шэнэ ракетэнүүдые Баруун Европодо тараан тодхожо эхилбэл, Советскэ Союз хараад байхагүй юм, гээд газетэ заана. Харюугай хэмжээнүүд абтаха болохо.

Аха дүү оронуудтай түйлагдаhан хэлсээнэй ёhоор, энэ талаар нэгэ алхам хэгдээд байна гээд хэблэлэй тайлбари соо тэмдэглэгдэнэ. ГДР-эй ба ЧССР-эй газар дайда дээрэ оперативно-тактическа үүргэ дүүргэхэ ракетнэ комплекснуудые тодхохо бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулагдажа эхилээ. Бусадшье алхамууд хэгдэхэ байна. Өөрынгөө аюулгүй байдалые, мүн союзнигуудайнгаа ба ханинарайнгаа аюулгүй байдалые хангахын тула Советскэ Союз эдэ алхамуудые хэнэ.

СОВЕТ-ФИНЛЯНДИИН ХАНИ БАРИСААНАЙ hАРА

ХЕЛЬСИНКИ. Агүүехэ Октябриин социалис революциин ойн баярай үдэр Финляндида Совет-финляндиин заншалта hара эхилбэ. Декабриин 6-да — Финляндиин Бэеэ даанхай байдалай үдэртэ түгэсхэгдэхэ юм. Эдэ үдэрнүүд түүхэтэ үйлэ хэрэгүүдэй таhаршагүй холбооe түхөөн харуулна. Агүүехэ Октябриин илалтын эсэстэ Финлянди бэеэ даанхай гүрэн болоhон бшуу.

hарын үедэ орон дотор суглаанууд, гүрэнэй ба политическэ ажал ябуулагшадай хабаадалгатай семинарнууд, профсоюзуудай, эхэнэрнүүдэй, залуушуулай болон бусад ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэдэй суглаанууд үнгэргэгдэхэ юм. Эрдэм ухаанай, техникын, соёл болбосоролой талаар совет арадай түйлаhан амжалтануудтай Финляндиин хэдэн арбаад мянган хүн зон танилсаха байна.

hарын соёлой программа хэзээ хэзээнэйхидэл hонирхолтой байха юм. Совет коллективүүд болон гүйсэдхэгшэд концертнүүдые харуулха, соёлой ба искусствын мэдээжэ ажал ябуулагшадтай уулзалгын үдэшэнүүд, выставкэнүүд, кино харалганууд үнгэргэгдэхэ.

«Финлянди — Советскэ Союз» гэhэн бүлгэм советфинляндиин хани барисаанай hарые бэлдэжэ үнгэргэлгэдэ эдэбхитэй хубитаяа оруулна. Социалис общество байгуулха талаар олон үндэhэ яhатанай Совет гүрэнэй түйлаhан амжалтанууд тухай нэн түрүүн хөөрэхын тула hарын хэмжээ ябуулганууд хэрэглэгдэдэг юм, гэжэ бүлгэмэй директор Э. Салми ТАСС-ай корреспондентэй хөөрэлдэхэдөө хэлэhэн байна. Хоёр оронoй арадуудай хоорондохи үгэеэ ойлголсолгые, хани барисаа болон хүршэ ёhоной харилсаануудые бэхижүүлгэдэ, Совет-Финляндиин хани барисаанай hара туhа нэмэри болоно, гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ.

СЭНХИР ЭКРАН

СОВЕТ МИЛИЦИИН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.35 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.35 —Үглөөнэй гимнастика. 9.50 — Баримтата фильм. 10.20 — «Шадамар гарнууд». 10.50 — «Аяншалагшадай клуб». 11.50 — «Маяковский ба хүгжэм. 12.50 — Шэнэ hонин. 15.15 — Шэнэ hонин. 15.35 — «Табан жэл —хүн бүхэнэй хэрэг». Баримтата фильмүүд. 16.15 — «Шинии Ленинскэ библиотекэ». 16.45— И. Брамс. Оркестртэй хамта фортепьяно дээрэ наадагдаха нэгэдэхи номерой концерт. 17.40 — «Эрдэмтэд — Москва шадарай агропромышленна комплексдо...».

Улаан-Үдэ. 18.10 —Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 18.25 — «Саян» — хүдөөгэй ажалшад тухай дамжуулга.

Москва. 19.00 — «Олон түмэн ажалшадай Ленинскэ университет». «Ажал, общество, хүн». 19.30 —Ород арадай инструментнүүдэй «Сказ» квартет наадаха. 19.45 —«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ. 20.00 — «Зураг бүхэндэ наран» — 20.15 — «Мүнөөдэр — Совет милициин үдэр». СССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министр В. В. Федорчук үгэ хэлэхэ.

Улаан-Үдэ. 20.30 — «Байгал»— мэдээсэлэй программа.

Москва. 21.00 — Л. И. Брежневэй «hэргэн хүгжэлтэ» гэhэн номоор баримтата фильм. 22.00 — «Время». 22.35 —

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23. редактор—2-50-96. приемная—2-54—54. зам. редактора—2-68-08. зам редактора—2-62-62. отв. секретарь —2-50-52. секретариат—2-66-76. отделы: партийной жизни—2-34-05 пропаганды—2-56-22 промышленности и строительства—2-61-35. сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86 советского строительства и быта—2-69-58. культуры и школ—2-60-21, 2-57-63 информации—2-60-91, переводов—2,54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61 выпускающие—2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. Н-04687. Заказ № 259. Индекс 0464